



UNIVERSITÄTS-  
BIBLIOTHEK  
PADERBORN

## **Corpus Juris Canonici**

**Gregor <XIII., Papst>**

**M. DC. LXI. Coloniae Munatianaee, 1661**

De Electione, Et Electi Potestate. Titvlvs VI.

---

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62953](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62953)



37. Quod iuramentum Domino esse prohibitum 4, nec ab Apollolis post Dominum, nec in conciliis inveniri posse statuitur. Quid est ergo, quod Dominus suble-

natum, nulla exceptione obstanti est Papa. Electus autem a minori numero gerens se pro Papa, incidit una cum sibi adherentibus in penam hic contentam.

Idem ex concilio Lateranensi.

LIcet a de vitanda discordia in electione Romani pontificis manifestata sit pra. no. constituta manaverit: quia tamen saepe post illa per improbrz ambitionis audaciam gravem passa est ecclesia scissura, nos etiam ad malum hoc evitandum de consilio fratrum nostrorum, & sacri approbatione concilii, aliquid decretimus ad iungendum. Statuimus ergo, ut si forte (inimico homine superferente manu zizaniam) inter cardinales de substituendo summo pontifice non poterit esse plena concordia, & duabus partibus concordantibus, pars tertia concordare noluerit, aut sibi aliam praesumpserit nominare: ille abique ulla exceptione ab universali ecclesia Romanus pontifex habeatur, qui a duabus partibus electus fuerit & receptus. Si quis autem de tertia partis nominatione consensit (quia de ratione esse non potest) sibi nomen Episcopi usurpaverit, tam ipse, quam hi qui eum receperint, excommunicationi subiaceant, & totius sacri ordinis privatione mulctentur, ita ut viatici etiam eis (nisi tantum in ultimis) communio denegetur: & si non resipuerint, cum Dathan & Abyron (quos terra vivos absorbit) accipiant portionem. Praterca si a paucioribus quam a duabus partibus aliquis electus fuerit ad apostolatus officium, nisi major concordia intercesserit, nullatenus adsumatur, & praedictae poene subiaceat, si humiliter noluerit abstinere. Ex hoc tamen nullum canonice constitutum & aliis ecclesiis praedictum generetur, in quibus majoris & sanctoris partis debet sententia prevalere: quia quod in eis in dubium c venerit, superioris poterit iudicio definiti. In Romana vero ecclesia speciale aliquid constituitur: quia non poterit ad superiorem recursum haberi.

CAP. VII.

Electio ad episcopatum fieri debet de digno aetate, moribus, & etate, & quod habeat tricimum annum completum, & sit de legitimo matrimonio natus. h. d. usq. ad 9. Cum vero.

Idem ex concilio Lateranensi. d

Utm in e cunctis sacris ordinibus & ecclesiasticis ministeriis sint aetatis maturitas, gravitas morum, & literarum scientia inquirenda; multo fortius in Episcopo haec oportet inquiri: qui ad curam aliorum positus, in seipso debet ostendere, qualiter alios in domo Dei f. oporteat convertari. Ea propter, ne quod de quibusdam pro necessitate temporis factum est, trahatur a posteris in exemplum: Praesenti decreto statuimus, ut nullus in Episcopum eligatur, nisi qui iam tricimum annum aetatis exegerit g. & de legitimo matrimonio sit natus, qui etiam vita & scientia commendabilis demonstratur.

Beneficia electi in Episcopatum vacant post confirmationem, ad petitionem possidentium, & consecrationem secutam, vel postquam praefixum tempus ad petendum consecrationem lapsam fuerit. h. d. usq. ad 9. inferiora. Aliis vicibus.

Cum vero electus fuerit, & confirmationem electionis acceperit, & ecclesiasticorum honorum administrationem habuerit: decurso tempore de consecrandis Episcopis a canonibus definit, is ad quem spectant beneficia, quae habebat, de illis disponendi liberam habeat facultatem. In dignitatibus & officiis citra episcopatum, ac curati bo-

a. Quod celebratum est Rome, ann. Dom. 1178. sub Alex. Ep. III. assistentibus 274. Episc. mens. Martio. Aliud postea celebratum est Lateranensi an. Dom. 1213. sub Innoc. III. mens. Novembri pontifica. eius an. 18. assistentibus 412. Episcopis, primatibus Archiepisc. 72. reperitur in. de elect. summi Pont. cap. 1. b. Cap. 15. cod. tit. in 1. compil. c. Intervenerit. d. Ca. 3. concilio Later. e. Cap. 16. cod. tit. in 1. compil. f. Domini. g. Alias egredi, vide Burch. l. 2. Decret. c. 9.

[ In his concilio plenitudo pontificatus officii, quia iuxta sua Apostolica & tenet Europae consuetudinem, ante acceptum solium Meropitani minime licet, aut consecrare Episcopos, aut benedictionem abire. ]  
[ Nonne praedictus tuus praeter Rom. pontif. consuetudinem accipit Episcopum? quibus hoc canonibus, quibus hoc concilio legem est permissum? Quod super Episcoporum translationibus canonice decreta, quae apud nos non auctoritate Apostolica, sed auctoritate ipsorum, propter haec mala & alia devotenda huiusmodi iuramentum exigitur. Cur autem Dominus iuramentum praedictum, Apostolus iacobus manifestat adhibere, ut non sub iudicio mandati, nec quisquam, sicut beatus Augustinus exposuit, adhibere iurandi ad perjurii confirmationem alitatur. Quis pro iuramento non videt, nisi necessitate, cum videt pigros homines, ut ad credendum quod eis vult esse credere, nisi iuramine formam. ]  
[ Et ita postquam Apostolica sed. contemere, possunt apud nos calcantem clare, & datur a Deo privilegium evadere vel adferre possunt quod Petro dicitur est: Tu es Petrus, & super haec petra aedificabo ecclesiam meam, & tibi dabo claves regni caelorum: quibus tandem conciliorum decretis dandi pallium modum praesens est, & praesentibus vel obedientia ordo san-

CAP. V.

Si schismaticus ad unionem ecclesiae reversus, eligitur in Episcopum, electio non tenet, sed ex dispensatione potest confirmari.

Alexander III. Pet. Presbytero Cardin. Apostolica sed. & legato.

Quo diligentia sua requiritur, an electionem electi, qui debet confirmare: si ad unitatem ecclesiae rediit, debet confirmare: si duximus respondendum, quod si a schismatico nulli ordine susceptus, & eius electio secundum formam canonum fuerit celebrata, eum (dummodo non impediant) dispensative permittimus confirmari. Mandantes, ut eum facias a catholicis Episcopis suffraganeis Aquilegensis ecclesiae in Episcopum ordinari. Salvo debita iustitia, & reverentia eiusdem ecclesiae, cum ad catholicam redierit unitatem.

CAP. VI.

Electio in Romanum Pontificem a duabus partibus card-

a. Mith. d. Hic fuit error Valdensium. Eymerticus in Derelicta. in part. 4. q. 17. b. Canon. sex. in archiep. ut jud. sine quoc. sig. h. concilio tenentur in gl. allucato. c. Vide B. Thomam 2. 2. q. 14. an. 1. c. Ca. 113. d. de iust. & iur. q. 1. ar. 2. ubi lectum esse iurare verum dicitur. d. antiqui. Roma. ecclesia. e. In conc. Lat. tit. de elect. & elect. par. 2. 2. 1. f. Adde schismaticum de iure civil. de bene. sig. in l. 1. c. 1. & l. 1. Bald. c. 1. responsio de pace iur. fir. col. 10. & videtur ad electionem ad iur. Turresem de elec. l. 4. p. 1. c. 15.



usque, debet assistendus rursus quinquaginta annos adigi, & alia esse idoneus scientia & moribus: Et si non est in ordine requisitus, debet se facere promovendi in proximo tempore: alia promissio non potest, privatus beneficio, non oblatum appellacione: nisi ex causa legitima excusetur. *h. d. usq. ad b. Cleric. Abb. S. c. ubi.*

Inferiora etiam ministeria, videlicet decanatum, Archidiaconatum, & alia que curam animarum habent adnexam, nullus omnino suscipiat, sed nec parochialis ecclesie regimen, nisi qui jam vigesimum quintum a annum ætatis adigerit, & scientia & moribus commendandus existat. Cum autem adimpletus fuerit, si Archidiaconus, in Diaconum, & Decanus, & reliqui admoniti non fuerint, præfixo à canonibus tempore in Presbyteros ordinati, & ab isto removeantur officio, & alii conferatur, qui & velint & possint illud convenienter implere. Nec profit eis appellacionis refugium, si forè in constitutionis istius transgressionem per appellacionem voluerint se tueri. Hoc sane non solum de promovendis, sed etiam de his, qui jam promoti sunt, si canones non obstant, & præcipimus observari.

*Eligentes indignum contra formam hujus c. privati sunt pro prima vice potestate eligendi: Et idem in collatore: Et defectum capituli supplet Episcopus, & e converso: Et si capitulum negligit, fit devotio ad metropolitanum, h. d. usq. ad finem.*

Clerici sane si contra formam istam quemquam elegerint, & eligendi tunc potestate privatos, & ab ecclesiasticis beneficiis triennio noverint se suspensos. Dignum est enim ut quos Dei timor à malo non revocat, ecclesiasticæ saltem coercite severitas discipline d. Episcopus autem si contra hæc fecerit, aut consenserit fieri, in conferendis prædictis officiis & beneficiis potestatem amittat, & per capitulum, aut per metropolitanum (si capitulum concordare nequiverit) ordinetur.

CAP. VIII.

Compromittentes super electione, tenentur recipere electionem à compromissariis, si esse idoneus.

Idem Ravennati Archiepiscopo.

**C**ausam, quæ inter f. moniales sanctæ Margareta, [i & j.] si sorores in Episcopum electionem contulerint, promittentes quod illam g. quam eis provideret, recipent, ipsam quam providerit facias ab eis (si tamen existat h. idonea) in suam recipi abbatissam.

[i Super discordia et disensione electionis, quam fecerunt, disquisitur agitari, experientia tua jam pridem commissum terminandam. Unde quoniam causa ipsa in tantum protrahitur, & nondum sicut accepimus, processit, et periculosum et damnosum est monasterio, eam quod causa ipsa in tantum protrahitur. F. i. p. a. s. m. q. infra dies xl. vel duos menses, aut plus secundum tenorem aliarum nostrarum litterarum in eadem causa procedas, ita videlicet, quod.]

CAP. IX.

Electus ante confirmationem beneficia conferre, vel aliter administrare non potest.

Idem Vaugresensi Episcopo.

**N**osti & quomodo Linconiensis electus concedendi honores, vel præbendas, aut aliis disponendi de rebus ecclesie (cum sua non sit electio confirmata) non

a Vide concil. Carth. ca. 17. & Bar. lib. 2. Dec. c. 10. 11. & 12. b Vide l. h. quæstionem. cum ibi nos ff. de appel. & gloss. in c. non solum de appell. h. c. & concord. in l. privilegia. C. de sacrosan. eccl. & cap. 1. de consuet. d. concord. in l. capitulum. & famosus ff. de pan. l. bona fides. ff. de panis. et Ordinem in concilio, unde scribitur. f. Post concil. Lateran. sub Alexand. 2. par. 4. ca. 1. c. 17. cod. in l. 1. compil. g. al. ita, quam Episcopus eu. h. Nam dantes alius potestatem videntur intellexisse de idoneo, sicut l. si procurator. ff. de cond. ind. i. al. Exortu. k. Post concil. Lateran. sub Alex. 2. par. 4. ca. 1. c. 17. cod. in l. 1. compil.

habet facultatem: [i & j.] Mandatum quoque nuncius ei auctoritate nostra præcipias, ut confirmatum quod fecit de prædictis fructus revocet.

[i Inde est quod E. i. per a. s. p. ut prædicto non possit non differat artius inhibere, ut Archidiaconum de h. heretico, cui præbendam quam VV. Episcopi in Archidiaconum præbendam cuiquam, quod non arbitrarie, causa sit.]

CAP. X.

Electio facta post appellacionem, & prima non cassanda, si privilegia ecclesie, cassanda est.

Idem.

**C**onsideravimus a quod electio Innocentii post appellacionem, & ad nos innotuit, & ad nos tenorem privilegiorum ecclesie vestra fuerit edita. Perpendimus etiam quod electio h. post illam, quæ semper electionem non cassata, nec non in p. pel. (per quam ad suum statum omnia debent restituta fuit: [i & j.] Quapropter utique electionem, imminò cassamus, & vobis in aliam personam dantes, & honestam conveniendi liberè tribuimus licentiam, quod utrique prædictorum fama sua non minus conservetur, & quod in aliis ecclesiis possit (si dicitur iam dederit) promoveri. Vobis autem licet prædictam electionem vestra ordinacionem in eorum tenore convenire.

[i Et ista violenter, quantum Rex per nos innotuit, tenentur aliquam in hoc de assensu vel consentia sua non penetrant fuisse.]

CAP. XI.

Metropolitanus confirmatus, licet mandatum recipere, potest suam suffraganeum confirmari.

Idem.

**S**uffraganeis alicuius metropolitani, ad mandatum ipsius, post confirmationem electionis sue, capitulum non receperit, licitum est electionem, quæ jurisdictionem pertinet, consecrare.

CAP. XII.

Si, cuius electio sua cassata, non vitiis persona, sed aliter do, iterum eligi potest: sicut si vitiis persona.

**S**uper eo verò, si quod querere voluisti, si electio fuerit, in eius electio debet confirmari, tuam volumus discretionem tenere, quod si personam electionem non vitiis persona, sed modo electionis confirmacionem eius fieri in eadem etiam ecclesia, si personam moniacæ pravitas g. aliquid intercesserit, non debet impedire.

CAP. XIII.

Non presbiter, potest postulari in Abbatem, si in alio causa fiat rati postulari. h. d. secundum litteras, quæ ad nos singulari.

Catholici tercio.

**C**um monasterium h. de Pellicio in tuo loco Episcopo, ad eam dissolutionem devenerit, quæ tuarum litterarum infirmitate patebat, quod eisdem domus observantiam religionis adhiberent: [i & j.] In quendam qui cap. p. suis in extremo est laudabiliter consecutus, cum monis virum unanimiter consecutus, cum tenore totis desiderii postulatus. Tu vero postulacionem eorum præbuiti adlensum, & postulari casum non

a Cap. 22. tod. tit. in 1. compil. b Hæc duo verba, ad nos defunt in antiquis. c al. mandam. d. Ca. 2. tod. tit. in 1. compil. e. Alia, Alexand. III. f. Ca. 2. tod. tit. in 1. compil. g. Glossa in l. tam in verbo, contra hanc, ff. ad leg. lib. de off. leg. & Bar. in l. Barbarius. de off. grat. h. Cap. 6. tod. tit. in 1. compil.

maximam de sede Apollitica confirmari. Nos autem a ipsam, sicut facti est canonice confirmamus.

CAP. XIV.

Electus debet esse in libertate eligentium, nec valet contraria confirmatio.

Idem.

Quoniam terra, quae fidei hereditas Domini censetur, sicut supra. Sicut ex quarundam literarum...

CAP. XV.

Confirmatio electi non transferat potestatem exercendi in qua fuerat electus. Illa enim transferatur per consecrationem.

Idem s.

Quaestio quid faciendum sit tibi super eo, quod clerici tuae diocesis, cum pro suis excessibus suspensionis, vel interdicti, vel excommunicationis sententia percussur...

in eos audiri. nostra suffragio excommunicatis, app. sub. factisq. eos actus ab omnibus evitari, donec etiam reation suam congrua...

CAP. XVI.

Qui electi de se sua renunciat, appellari nequit ad impediendam electionem alterius. Et electio, quae est a suspensio celebrata, non tenet.

Innocentius III. de Colla sancti Petri, & Mutinens. Abbasibus a.

Ubi inter R. seniore, & R. juniore super Abbatia Scaphulen. quaestio verteretur, [ 1 & infra. ] Bo. me. Celest. pra. nosse praedictum R. seniore, sententiam cum instantia postulantem, ad componendum coegit invitum; & sic Abbatem renuncians, de manu eius custodiam & prioratum recepit, ab eo dum viveret, possidendos.

[ 1 Eius in praesentia nostra constituti dil. fr. N. G. et SS. Cosmo & Damiani, & G. S. Maria in Acquaro Diaconi Cardinales concessimus auditores: in quorum praesentia fuit propositum, quod cum controversia ipsa fuerit auditoribus diversis commissis, deinde ambigentes partes ad sedem Apostolicam accesserunt, quibus a bona memoria...

[ 2 Quin potius in eum, quod deterrus est, manus injecerunt postea monachi volentes, sed adjutus ab illis hominibus & monachorum manus evadens, ad appellatam subsidium convolvit. Interim vero dil. fr. n. p. S. Maria in via lata Diac. Card. Apofol. sed. legatus, ad partes illas accedens, pro jam dictis & multis aliis excessibus, & suspendit monachos, & monasterium interdixit. Ipsi vero contempta sententia Cardinalis, divina promptus quam ante celebraverunt, & in hac suspensione praedictus adversarius eius de medio est sublatus. Quo comperto ad ecclesiam venit: & cum vellet praedicta compositioni parere, parte altera hoc nolente ne ad electionem procederet Abbat, quosque inter eos quaestio finiretur, oblitulum obicit appellatorem: sed monachi per omnia contumaces & post app. ab eodem R. seniore ad nos interpositam R. juniorem pariter eligentes, ipsum benedicendum Diac. Episcopo praesentaverunt: qui post app. interpositam benedixit eum, & in ecclesia introduxit. & infra. Cum autem qua praedicta sunt & alia quadam praedictae Card. nobis & fratribus nostris praedenter & fideliter venisset. ]

a Additur & praeposito Verellen. b Cap. i. eod. tituli in 3. compil.



[ 3 Praefertur cum contra personam electi nihil fuerit inter-

CAP. XVII.

Si electus non habet sufficientem scientiam, vel ante confirma-

tionem administrat, sive electio cassari debet.

Idem c. Pemenf. a

Qualiter post b obitum: [ 1 & infra. ] Verum quom-

iam electus a vobis ante confirmationem admini-

strationi Episcopus iuris iuraverit immisit, recipien-

do tam a clericis, quam laicis iuramenta, non attendens

quod secundum Apostolum, nemo debet sibi honorem c-

assumere: sed qui vocatur a Deo, tanquam Aaron: pra-

ecipue quia nec donum scientiae Pontifici conveniens fue-

rat assensus. Postquam nobis praesentatis eundem,

sufficienti examinatione praemissa electionem de ipso fa-

ctam duximus irritandam, quicquid ex ea, & ob eam fa-

ctum est, denunciantes penitus non tenere.

[ 1 Do. me. Pemenf. Episcopi ecclesia vacante, recepti prius

super electione facienda literis nostris, Primicerium vestrum vobis

electis in pastorem, vos tanquam auctores electionis ipsius regno-

visti. ]

CAP. XVIII.

Si vocatur ad electionem non vocandi, valet electio facta cu non

expectati, b. d. secundum lecturam communem.

Idem capitulum d. Capuan.

Com inter • univerfas [ 1 metropolit. & infra. ] In-

telleximus autem per Io. & F. canonicos vestros, &

per literas, quas ad sedem Apostolicam devulerunt, quod

ad decanum & alios canonicos vestros Panormi manen-

tes (cum ex eorum parte fuisset vobis per literas inti-

mum, ut sic tractaretis super electione substituendi pa-

storum, quod nullum deberetis in eorum absentia no-

minare) quendam focum vestrum cum literis destina-

tis, duodecim dierum terminum assignantes, intra

quem post receptionem literarum vestrarum iter arrip-

erent redeundi. Quamvis ecclesiastica consuetudo

non exigit, ut ad electionem pastoris canonici tam re-

moti vocentur, & illi praecipue, qui longe ante, quam

vos, metropolitani vestri obitum praesentialiter cogno-

verunt, quorum aliqui post eius decessum ad Capua-

nam ecclesiam sunt reversi. Quia tamen mora longior

est in electionibus valde suspecta, imo saepe damno-

sa: s. mandamus, quatenus invocata Spiritus Sancti

gratia personam idoneam per electionem canonicam

concorditer assumatis ad regimen Capuanae ecclesiae,

consequenter ad audientiam nostram nuncios idone-

os transmissuri, per quos a nobis vice regia postule-

tis assensum, & Apostolicam confirmationis gratiam re-

quiratis.

[ 1 Metropoles Capuanensis sit Apostolica sedis vicinior ad

provisionem ipsius specialius asserimus, talemque personam pra-

ferre cupimus, qua sicut alio metropolitano loci vicinitate, sic &

devotionis affectu praecellat, per quam & ipsa metropolis tam in

temporalibus, quam in spiritualibus operibus suscipiat incre-

mentum. ]

CAP. XIX.

Non debet infici, an post appellationem, sed an contra fuerit e-

lectio celebrata. Et penes vocantes quibus competit vocandi pote-

stat, remanet ius eligendi si vocati venire contempserint. Et ad offi-

cium confirmatorum spectat examinare electum, etiam nemine oppo-

nente. Et nisi electus doceatur, legitimam aetatis & literaturam, habet-

ur pro non legitime electo.

a Peniten. b Cap. 2. eod. tit. in 3. compil. c Ambrosius

potest dispensare faciliorem vel electio faciliorem, puniatur in 100. au-

ria. & est infama. lib. 1. ff. ad leg. Jul. de arbit. & in l. 2. & ibi

Doct. de inter. ad. d. al. Capuanen. e C. 3. eod. tit. in 3.

compil. f Vide l. fin. & fin. Ad leg. Rhod. de iac. & in l. quod in

ff. de certi. pet.

Idem Archiepiscopo a & capitulo Capuan.

Quam nobis b olim de obitu: & infra. Cum

ex utroque parte affirmare constaret, interposita

fuisse ap. ne fieret electio, nisi canonice, videtur p-

vari quod post eam medio tempore nihil delecto

vari: unde talis electio iudicanda erat irrita & in-

terposita. Sed contra, cum appellatum fuisset, nulla

electio fieret, sed ut fieret canonice. In factis

lectionis canonice fuerit subsistentem, non interpo-

tra formam appellationis. hujusmodi, sed magis in-

terposita, non tamen a contra eandem electio

electio celebrata, propter quod non erat aliquatenus

tanda: [ 1 & infra. ] Item cum post appellationem

vos illos ut interfectis electioni facienda velobis

raffictis sollicitate revocare (quoniam ad electionem

endama accedere noluerunt) alienos se fecisse videtur

propter quod electioni a vobis iuxta formam

Apostol. concorditer celebrata, de iure non potest

tradere videbatur: [ 2 & infra. ] His rebus

allegatis quoniam contra personam illius quoniam

illis, nihil dictum fuerit vel obiectum, qui tunc non

verbum Apostoli dicentis: Nemo enim cito

ponas: debemus attendere diligenter ad ea, quae

personam inquirenda fuerint: dimimus ex officio

sitro, sicut dicitur, procedendum: [ 3 & infra. ]

Itaque quoque literaturam licet non emittens, tamen

electus existit: & pro defectu scientiae (sicut

intelleximus ab his, qui cum melius cognoverunt

electionem non deberet excludi. De legitima tamen

sciencia plenam non potuimus veritatem: quia cum

scitis cuius aetatis existeret curaverimus indagare, &

nonne unquam audivimus, quod annus aetatis

attingisset: [ 4 & infra. ] Nos ecclesiae pariter

provisionem providere volentes, & tam rationes, quam

obsequia observare: quia propositum vestrum

intelleximus, & ideo propter urgentem necessitatem

& evidentem utilitatem ecclesiae Capuanae (quae

hac parte potius adprobamus) volumus ipsam

perdurare: praefatum Subdiaconum nostrum

procuratorem concedimus, liberam administrationem

ei, tam in temporalibus, quam in spiritualibus con-

cedentes.

[ 1 Nam cum duo partes & amplius electio

confestians, licet tamen canonice repertio in canonis, ut

de altera ecclesia eligatur, cum nullus in propria

suave oportet, ut

mens: quia tamen hoc in facere

causque licet remanere iuri quod pro se

duo partes creati & amplius, cum

lioni, totum facere videatur, in

re videatur, renunciare potuisti

rius ecclesia celebrata: praefertim

videatur, quando clericus renunciat

leniam potestatem extraneis

quatur in decreto, ut si facultas

gravari, & quod ingere sibi

timeant restitute. Praeterea

stium caput existat, & Rom.

lorum, quando de ipsa quis

es posse obici non videtur,

plenitudinem potestatis, quod

non debeant membra regere

alena. ]

a Archiepiscopo. b Cap. 4. eod. tit. in 3. compil. c al.

videri. d al. non tamen contra

moth. c. 5. f Vide l. 1. D. de

lari. cum leg. seq. C. de fact. eccl.

[ 1. Proferunt cum idem Archidiaconus postea requisitus re-  
spondit, quod in provincia nostra velles suos praebere assensum,  
et electionem suam statu concilio Lateranensi, app. res. semper  
ad debet praevidere, quod a pluribus & sanioribus fuerit ordinata,  
non nisi forte a paucioribus & inferioribus aliquod rationale ob-  
jectum fuerit, & usum, a nobis videtur electio, tanquam ma-  
gis & iustius parte non obstat, committitur vel appellatione pau-  
ciorum, debet & potest ratum quod confirmari: cum id quod  
videtur necesse & usum, rationibus praemissis appareat ratio-  
nabile non posse.]

[ 2. Et quia non vix sit in persona electi praecipui inquirere,  
de virtute et legitima, morum honestas, & literatura suffici-  
entibus de honestate morum, tanquam ei qui nobiscum est aliquan-  
do adhibetur consensum, postquam ipsi laudabile testimonium  
prebuerit.]

[ 3. Cum autem secundum praedicta statuta concilio nullus de-  
betur Episcopo eligi, qui triginta annos non attigerit annuum,  
hinc factus venerabilis sit non diuturna, nec amorem numero  
comparans, sed cum bonitas suis sensus eius, & aetas senectuti  
sua commensurata, quae tamen post illa tria quae Salomon affert  
de virtute, quorundam tamen quasi reputat impossibile. Nam  
videtur vix in adolescentia sua cognosci, tanquam investigari non  
posse.]

CAP. XX.

Episcopus potest postulare, non autem eligi: & electores nisi  
potestatem illam ignorantes elegerint, incurrunt in penas Lateranen-  
sum.

Idem Constantiensis Archiepiscopi.

Notavit a nobis quod Vigorioni ecclesia defuit.  
An quidam, prior & conventus eiusdem loci magi-  
strum M. Archidiaconum Eboracem. in Episcopum elegerunt,  
cujus confirmationem usque in adventum ipsius  
(qui absens elegerat & infans) distulisti: qui tan-  
dem spontanea tibi & secreta confessione monstravit,  
quod conscientia eius aliquantisper ex natalibus esset  
libra. [ 1. & infra.] Cujus electionem capitulum] petiit  
per sedem Apostolicam confirmari, praesentato nobis cite-  
rariis decreto subscriptionibus elegantium roborato.  
Quam autem suffraganeorum tuorum adseruerunt,  
eum filium cuiusdam militis, & ab eo ex quadam  
ingenuitate non conjugata susceptum. Idem quoque ma-  
gister adiecit, quod nunquam pater eius habuerat uxorem,  
sed matris & eius virginitalis florem praeripuit quasi  
& furum: [ 1. & infra.] Quamvis autem canon d. La-  
teranens. concilio ab Alexandr. praed. no. editus non legi-  
time genitos adeo persequatur, quod electionem  
illam incurrat nullam esse: nobis tamen per eum ad-  
opta non fuit dispensandi facultas, cum non fuerit  
prohibentis intentio, qui successoribus suis nullum po-  
tuit in hac parte praedictum generare, pari post eum  
(cum eadem) potestate futuris, cum non habeat & im-  
petum patris in patrem: [ 3. & infra.] Multa enim  
in hoc casu dispensationem inducere videbantur: li-  
terarum scientia, morum honestas, vitae virtus, & fa-  
mularum personae multipliciter à quibusdam etiam ex fratri-  
bus nostris (qui cum in scholis cognoverant) f. ad  
basilicam: faciebant etiam haec ad id non modicum:  
canon capituli Vigorionensis electio, petito populi, ad-  
fectu Principis, votum tuum, suffraganeorum suffra-  
gia, & humilis devoto consentiens, qui sponte ac hu-  
miliiter suum maluit confiteri reatum, quam laesa con-  
scientia thronum confidere pastoralium. Habito ergo  
super hoc diligenti tractatu, intelligentes Vigori. ca-  
pitulum eundem magistrum non humiliter postula-  
sse, sed improvidè potius elegerint (cum ad obtinen-

dum dispensationis beneficium procedendum fuisset,  
non per electionem inhibitam, sed per postulationem  
permissam) electionem ipsam praedicti canonis autho-  
ritate cassatam, denunciamus irritam & inane: par-  
centes non modicum Vigori. capitulo, quod eis nec po-  
nam infirmis expressam in canone supra dicto, nec pro-  
bare cogimus ignorantiam, quam allegant. Et quam-  
vis post cassationem huiusmodi nobis fuerit supplica-  
tum, ut dignaremur eum eo misericorditer dispensare:  
supplicationem huiusmodi quae nomine capituli non fie-  
bat (cum non ad postuladam dispensationem, sed ad pe-  
tendam confirmationem ipsius fuerint nuncii destinati)  
ad praesens non duximus admittendam, decernentes ir-  
ritum & inane quicquid super ordinatione ipsius Epi-  
scopatus ante susceptionem literarum nostrarum fuerit  
attentatum. Quod si Vigori. capitulum eundem ma-  
gistrum propter praerogativam meritorem ipsius duxerit  
postulandum, postulationem apud sedem Apostolicam  
praesentare procurret.

[ 1. Et quod ad tante dignitatis apicem praeter indulgentiam  
sed. Apostol. nulli aliquatenus promovendi, quantum promoventium  
benignitas & faciem inveniunt. Tu autem, sicut vir praevius  
& discretus, intellecta conscientia eius nullius praeter ad confi-  
mationem procedere, sed nobis vix scribam intimasti per literas tuas,  
& per eas ipsius merita & scientiam commendasti: capitulum  
autem eiusdem ecclesiae, quare per te fuisse electionis confirma-  
tione preterita, signorare per literas suas nobis transmissas exposuit,  
& eam.]

[ 2. Quo facto cum ipsa infra quadriennium à natiuitate ipsius  
matrimonium contraxit. Nos ergo super hoc cum fratribus  
nostris habito diligenti tractatu, inspectis canonibus quosdam inve-  
nimus qui non legitime genitos promovendi verum ad effectum pasto-  
rale, causam forte trabentes ex lege divina, per quam furti & man-  
dres usque ad decimam generationem in ecclesiam Dei prohiben-  
tur intrare. Invenimus autem alios qui undecunquè genitos non  
prohibent ad sacros ordines promovendi, dummodo sit veritate merita  
suffragentur, asserentes quod culpa parentum non est filii imputan-  
da, & ad hoc probandum inducunt, quod Dominus noster Iesus Chris-  
tus non tantum ex alienigenis, sed etiam ex adulterinis voluit com-  
munionibus nasci, qui est facturus in aeternum secundum ordinem  
Meditis fidelibus. Illi etiam scriptura dicuntur imitari, quae  
dicitur filius non portabit iniquitatem patris, & pater non portabit  
iniquitatem filii, & per quoddam videtur antiquum proteritum  
removeri, quod inter filios Israel dicitur fuisse: Patri comederunt  
vram acerbam, & dentes filiorum obsepserunt. Quidam verb  
ad concordiam discordantiam revocant, repugnantiam Canonum  
praedictorum sperare quodammodo videbantur, consentientes quod ille-  
gitime geniti si religiose fuerint in canonicis aut in canonicis conver-  
sati, a sacri mysterii munere revocentur: Et inter illegitimos ge-  
nitos quosdam asserunt esse: solo à sacri officii prohibentibus qui pater-  
nam incontinentiam imitantur: & hi quoque videtur auctoritate  
divina legi imitari, quae dicitur: Ego sum Deus & lotes vindica-  
re peccata patrum in filios usque in tertiam & quartam progeniem  
in his quodaverunt me, quasi dicat in his qui circa me paternum  
odium imitantur. Verum canon concilii Lateranensis à bona me.  
A. Pp. p. nost. editus in synodo generali penitus vel primis concor-  
dant canonibus, non solum vetat tales in Episcopos promovendi, ve-  
rum etiam eligentibus certam penam infligit. Imo ipsi facto ean-  
dem penam eos asserit incurrisse, ut secundum hoc canon late senten-  
tia videatur, cuius tenor est, ne videlicet, quod de quibusdam pro  
necessitate temporis factum est, trahatur à posteris in exemplum.  
Nullus in Episcopum eligatur nisi qui de legitime natiuitate sit  
natus, circa finem adpropria. Ceteris sane si contra formam istam  
quosquam elegerint, & eligendi potestate tunc privatos, & ab ec-  
clesiasticis beneficiis termino neverunt se suspensos. Sane praedictus  
canon, qui non per eum qui canones non videt antiquos, sed illius  
qui plene veteras canonicas sententias, in concilio multorum iur-  
peritorum est editus, & in ipsius approbatione concilii roboratus,

1. Episc. ead. tit. compul. b. matris. c. furtum. d. con-  
cil. Lateran. can. 2. & 13. & 4. ff. de arbitri. f. al. approba-  
tionem. d. approbat.



nam de non legitimo matrimonio omnino videtur inobediens  
Episcopus proventum aditum praclusisse, cum id etiam ad con-  
sequendum trahi prohibeat, quod per necessitatem inobediens  
non potest esse factum, licet nihil amplius quam necessitas dispen-  
sationem ad dispensationem inducat. Praeterea electionem talium  
nonnullam esse, dum in parvam statum eliguntur, ut tunc no-  
verunt eligendi se possunt privatis, quod nihil esset usitatum occur-  
rent ad hoc faciendum, quod fieri non possit priori electione sua non  
maxime dante: ex quo patet electionem eiusdem per ipsum cano-  
nem irritatam.

[ 3 Sed ea tantum sunt mens ipsius, ut quia ex eo quod ali-  
quando ex dispensatione pro necessitate ipsius temporis factum fue-  
rat, quidam gratiam in licentiam extendentes, & inde sumentes  
exemplum, se licite credebant eligere tales, & indifferenter huius-  
modi eligebant, talia fieri prohibeat. Vide gravem electionibus pa-  
nam infligit. Debetur tamen cum fratribus nostris, utrum  
in tali casu & cum tali persona deberemus misericorditer dispensare,  
vel iuris potius servare rigorem. Invenimus enim a bo. me. Vr-  
bano P. p. nostro in casu multo difficiliore, cum Cenoman. electo dispen-  
satione, qui fuerat filius sacerdotis: & Legion. Episcopo, qui post con-  
secrationem suam humiliter fuerat & sponte confessus, quod fuisset  
excommunicatus non legitime procreatus, quam pater vivebat uxore pro-  
pria cognovisset. Sed Urbanus idem inhibuit ne id quae pro regula  
in posterum ad consequentiam traheretur. Videbatur enim quod  
cum illegitime natus fuisset aliquandiu dispensatum, & ex certa  
causa fuerat in posterum dispensandum. In hoc causa ceteris  
debet dispensatio indulgeti, illi persona videlicet, qui minus imper-  
fectissimi, plus perfectionis habebat.]

CAP. XXI

Non possunt electores in praesidium electi compromittere: sed  
fratres electi sui, vel consentire velint, non obstantes. Ludo  
in contrarium lato est confirmandus, scilicet canonice non ob-  
stant, licet non sit de gremio illius ecclesiae, quam contra se ab causam  
a majori parte fuerit appellatum: & in locum illi est text.  
multum nota.

Idem a Genens. Archiepiscopo, & Placentino,  
& Bobien. Episc.

Cum b inter canonicos Saonen. super electione  
Pontificis quaestio verteretur, ad sedem Apostoli-  
cam S. Subdiae. Saonen. & l. procurator capituli accesserunt.  
[ 1 & infra. ] Proposuit autem procurator praedi-  
ctus, quod singuli requisiti communi assensu in Ha-  
stensi praeposito (excepto praedicto Subdiacono) con-  
venerunt: quo in sua duritia permanente, aliorum con-  
sensus redactus fuit in scriptum publicum consequenter.  
Ceterum pro parte altera fuit praepositum ex adverso,  
quod cum septem e essent canonici Saonen. in capitu-  
lum se receperunt de futura electione Pontificis tracta-  
turi: sed Archidia. Archipresbyt. & praeposito dictum  
Hastens. praepositum nominantibus, fuit a praefato S. ob-  
vium afluente ipsum morbo epileptico laborare, pro  
quo alia vice tanquam inhabilis fuerat recusatus: nec  
ad illam ecclesiam debere fieri transfatum, donec repe-  
ratur idoneus in ecclesia Saonen. [ 2 & infra. ] Post  
haec Archipresbyter] pro parte altera de rato (ut di-  
cebat) literis praevenit, ipse vero S. pro parte sua in  
Mediolanens. Archiepiscopum compromittere curave-  
runt d. qui Magistrum G. Medicem. canonicum eis de-  
dit in Episcopum & confirmavit: [ 3 & infra. ] Dicit v.  
mandamus, quatenus, cum confer electionem de praepo-  
sito memorato a majori & faniori parte capitali ce-  
lebratum fuisse, publicatam etiam & subscriptam: si

a Iamensi Archiepiscopo. Plac. in antiq. Placentino & Papiensi  
Episcopo. b Cap. 8. in eod. tit. in 3. compil. c In aliquot ve-  
rifiis, quod cum esset canonice spem, qui se in capitulo receperunt,  
de futura, &c. d Simili text. est in c. continet: & ibi Innoc.  
hoc tit. Spec. in tit. de arbit. & rescript. ut. item de sentent. & ver.  
sed non quod electio.

dictus praepositus eidem electioni consentit, ut  
mutuum consensum eligentium & electi, quod proprie  
vinculum spirituale sit contractum, nisi factum  
ter fit ostentum, eundem morbo epileptico laborare  
(super quo contra ipsum dictum appellatum) non  
obstante appellationis obiecto, si qua ex alio causa  
perius memoratis proponitur interposita (cum tunc  
volas reputemus) electionem confirmantis ipsius non  
obstante quod post talem electionem a praefato Ar-  
chepiscopo proponitur esse factum, etiam si praepo-  
situs fuerit compromissum: cum electores a tali  
ne sic resillire nequiverint. Quod si electores illi  
compromiserint in Archiepiscopum memoratum, cum  
si dictus praepositus nondum electione de se facta  
consentit, eo tamen consentire electi (damnum de  
bo sit immuni obiecto) vos electionem ipsam nullatenus  
confirmetis.

[ 1 Quibus ven. F. N. Alban. Episcopo & Dal. & I.  
tit. S. Marcelli Presbyterum Card. decimus additur, in quo  
praesentia.]

[ 2 Sed praepositus Saonen. strenge appellatum in  
praeposito Hasten. elegit, obiecto adversa parte, quod  
electio propter appellationis interposita & alia causa non  
teneret. & infra. Sed & civitatem idem praeposito ad  
egressi, exceptis Archipresbytero & Subdia. Sacerdotibus, jam  
patuit se illam ignoravit in detulisse, & ad Mediolanens.  
Episcopum accedentes petierunt electionem, quae fuerat  
facta, licet a solo praeposito, & post confirmationem ipsi  
sed quoniam indelicet, electio processu acta, obsequio  
taerat, petitioni eorum non accensum, quaedam de firmo  
stipulanda electionis processum Saonen. detulerunt. sed  
coram eo producerent, & postulare ut in nostram  
viter procurarent: pari adversa iam dictum Archipresbyt. a-  
tra vero sedem Apostolicam invocavit: sed cum ad nostram  
monti parte, Mediolanens. rursus appropinquavit, ad  
praeposito ut ad pacem rediret, fuerunt moniti diligenter, ut  
tristis praeposito Saon. se velle stare constanter offerat, & si  
pari fuerit adversa, quod deliberato consilio praefatus  
venit. Post hoc reversi ad propria, & dante ad Archiepiscopum  
vocati praepositi.]

CAP. XXII

Electus a majori & faniori parte capitali, si est et  
tempore electionis, confirmatus: si autem in eadem  
bus, scientia vel atate, & sui fuerit electus, capituli  
parte, si est dignus, confirmabitur.

Idem Pransino Episcopo a, Apostolica  
legato.

Idem b ad audientiam nostram quaestione  
lata, quod vacante praeposita & Coloco  
electi, in quo se vota eligentium divisisset, capituli  
iudicibus duximus committendam. [ 1 & infra. ]  
vero partes ad suam praesentiam convocavit, ut  
vero testes, examina verum eligentiam confirmat,  
audierunt allegationes utriusque. Et quoniam praepo-  
situs sancti Georgii eorum sententia se ad  
nolle stare, processum ad sedem Apostolicam  
narunt d: & infra. Cumque nunciis praepositi  
nostram accessissent, praepositi sancti Georgii  
nostram accessissent, praepositi sancti Georgii  
venit, nec pro e se mitti idoneum respondit  
infra. Gestis igitur iudicium diligenter  
venimus, quod pro praeposito sanctiorum

a Hac postrema verba desunt in 3. compil. b Cap. 2. ad  
in 3. compil. c Celeniensis, in oronibus manet. & c. annu-  
pressu. d Quoniam in mandatis Pap. quod praepositi  
les quod ipsi iudices causam terminarent, cum  
terent ad ipsam: alia non fuisset ex locutione  
ba, pro se desunt in antiquis.

nam religiosius, pro proposito vero sancti Georgii nu-  
merus eligentium faciebat, cum primus a quatuordecim  
tum personis, tum canonicis, qui alios dignitate,  
tunc, & tempore p[ro]cedebant: secundus vero à vi-  
ginti quatuor fuisse electus: [ 2 & infra. ] Cum au-  
tem allegaciones pro eodem proposito sancti Georgii co-  
muni iudicio ipsi propostis, nobis non fuerint p[re]sen-  
tatas, propter quod non potuimus scire per nos quid ob-  
iiciat, vel quid responderi ad obiecta, si que causa re-  
mitti non fuit iustitiam infracta: ad definitivam sen-  
tentiam non duximus procedendum, sed decisionem  
iustis iudicibus commisimus sub hac forma, ut  
[ 3 & infra. ] h[ab]eantur & esse, vel per ea que iam dicta erant,  
autem quod propositus S. Georgii electionis tempore  
p[re]sentes, vel in ordinibus, vel in scientia, vel in a-  
ctibus, qui cum iuxta e canonum sanctiones impe-  
diant ad huiusmodi officium promovendi: ei (non ob-  
stante ipsius absentia corporali) silentium imponentes,  
proposito sanctorum Apostolorum p[ro]posituram adju-  
dicare eandem: alioquin (cum in eum non solum  
plures, sed etiam partes convenirent, & impedimen-  
ta cessantibus ad parat quod eum bono zelo elegerint.)  
Propositum sanctorum Apostolorum electione cassata elec-  
tionem confirmantem ipsius, & ei facerent tanquam  
proposito responderi.

¶ Traditum quod proponitur hinc inde, si de partium p[ro]ce-  
dendo voluntate, definitivam sententiam promulgaret: aliqui cau-  
sam p[ro]ponentes instruat ad nostram remitterent audientiam, auc-  
toritate p[ar]tibus terminum competentem, quo per se vel per idem  
iudicium ad se, q. accedentes sententiam receperunt.  
¶ Si obijciatur autem propositus S. Georgii, minor scientia de-  
bita: quod in memoratis articulis ordinibus constitutus. Unde  
de p[ro]posito dicitur: Archidiaconatus amicus, non erat ei di-  
gnitas conferenda, necne cuius cogebatur infra p[re]senciam a canoni-  
cis iudicium in Discretum promovendi. Proponitur autem pro  
p[ro]posito, quod et in eorum, scientia & moribus commendatus. Unde  
notandum dicitur: quod electus ipse in eum se confestim fue-  
rit acceptus: nec solum sui sed etiam quidam alterius electores  
non p[re]sentes esse in s[er]vatis obijciant, p[re]sertim quan-  
tum ad magnitudinem circa temporalia maxime, propter potentiam  
suis p[ro]p[ri]is.

CAP. XXIII.

¶ Responsum ad ecclesiam tanquam institutum vel ad  
iudicium, cui admissum postulacioni a superiore factam,  
p[ro]p[ri]a sui p[ro]p[ri]a eligendi & ad alios, licet pauciores, devolvitur  
ad ipsam: & si unum privatus fuit, devolvitur ad Papam in  
electio nonnulla b. d. secundum principaliter intellectum,  
quo magis arguitur.

Item canonici Maguntinenses.

¶ Quod a memorie Maguntinensi Archiepiscopo viam  
Maguntinensem Episcopum, quibusdam petentibus  
Maguntinensem Episcopum, quibusdam vero Archie-  
piscopo vultum, tunc propositum sancti Petri Magun-  
tinentis, ubi eligentibus in pastorem. Franciscus Epi-  
scopo inde Apostolica legato dedimus in mandatis, ut  
si eundem Episcopum, quod temporalia vel spiritualia  
receptorem ecclesiam Maguntinensem, vel mini-  
strum in temporalibus aut spiritualibus in eadem: po-  
tenter in eadem de ipso nunciaret irritam: [ 1 & 7. ]  
Dicitur in eadem, de ipsius electione archiepiscopi ve-  
nitur. Nisi ei de vi, quam ipse & sui metuebant, con-  
suetudine non obstant, quod post appellacionem ad  
curiam appellacioni ad nos interposita, ne sine ipso

ac sociis ejus haberent in electione processum, non du-  
derant defendendum: uti contra ipsum hac exceptione  
non possent, quia frustra legis auxilium invocant, qui  
committit in legem a: unde nec ab eis posse obijci  
debat, quod idem esset a paucioribus secundum eorum  
adferentem electus, cum ipsi appellacionem ad nos le-  
gitime interpositam contemnerent, & p[re]ter licentiam  
nostram recipientes Episcopum memoratum, reddide-  
runt se indignos electionem Archiepiscopi confirmare:  
[ 2 & infra. ] Licet autem essent notoria, quæ contra  
dictum Vormacensem Episcopum & ejus fautores fue-  
rant obiecta: prædictus tamen legatus ad majorem can-  
telam multos testes recepit ex ipsius Archiepiscopi parte  
productos. Unde ipse juxta mandati nostri tenorem  
procedens, postulacionem factam de Vormacensi  
cassavit, & electionem Archiepiscopi memorati (quam  
vis à paucissimis celebratam) curavit auctoritate Apo-  
stolica confirmare, ipsamque ordinavit in Presbyterium:  
& tandem in Archiepiscopum consecravit: [ 3 & infra. ]  
Contra legati vero processum hoc facere videbatur,  
quod non citatis Vormacensi Episcopo, & ejus fauto-  
ribus, processisset. Porro excessus notorius examina-  
tione non indiget b: & pro his, quæ à iudice sunt c[on]-  
statum, quod omnia rite fuerint celebrata: quam-  
vis & quod citati non fuerint, non possent de facili com-  
probari: quia negantis factum, per rerum naturam nul-  
la est c[on]directa probatio: cum etsi quilibet de se posse  
adferere, quod ad eum citatio minime pervenisset, sin-  
guli tamen vestrum essent in suo testimonio singulæ.  
Ad ipsum quoque legatum, si voluissent, secure potuis-  
sent procuratorem idoneum destinare, sicut nunciam  
destinant: [ 4 & infra. ] Nos igitur, etsi propter  
auctoritatem iudicariam præsumamus pro his, quæ acta  
sunt à legato: illi tamen plus inimitur rationi, quod  
adversarii Archiepiscopi ex tribus causis prædictis seuf-  
que adeo reddiderunt indignos, quod contra eum non  
debant audiri: unde quod de ipso factum fuerat,  
non poterat impediri per eos: quin etiam si electores  
ejusdem partis pariter deliquissent, ut se reddidissent  
indignos, ad nos devoluta fuisset hac vice ordinatio ec-  
clesie Maguntinensis: quare dictum Archiepiscopum  
sine juris injuria potuissimus eidem ecclesie præficere  
in pastorem. Super his d[icitur] vero, habito diligentia tra-  
ctu, cassationem postulacionis factæ de Vormacensi  
Episcopo ratam habemus: electionem memorati e Ar-  
chiepiscopi confirmantes.

[ 1. De gratia nostra concedens eid. ut Vormacens. sibi eccl[esi]am  
restitueret. Nam de jure communem quia p[re]ter auct[oritatem] nostram tran-  
sire p[re]sumpsit, utraque erat spolianda, ut ea careret quam cupiunt  
avari, & ea quam superbe despicit: quod si p[ar]te contemneret, ut-  
traque ipsam ecclesiam denunciet auct[oritatem] nostra privationem.

[ 2. Quid si nec recepisset prædictam ecclesiam quoad spiritua-  
lia vel temporalia, nec in temporalibus vel spiritualibus ministrasse  
constaret Episcopum memoratum, idem legatus audiret, quæ super  
postulacione ipsius & electione Archiepiscopi proponerentur, & hinc  
inde testes utriusque parti reciperet, & eorum depositis publicè  
catis usque ad calculum deserviva sententia procedens, gesta omnia  
sibi sigillo suo ad nostram presentiam destinaret, statum p[ar]tibus  
terminum competentem, quo Apostolica se, confectus presentarent,  
sententiam receptura. ]

[ 3. Ipsi autem ad nostram presentiam accedens, humiliter po-  
stulavit, ut pallium sibi, videret in signum pontificis, officii de-  
consecrati, ap. benevolentia conferremus. Verum quidam simplex  
nunciatus ab adversariis ejus ad se, ap. designatus ex eorum parte aper-

a. Concordat in auxilium, ff. de minor. et in l. fin. si in ve-  
ro possquam. l. de jur. delib. b. Vide l. si verò: qui pro rei. cura  
gi. in vers. evidentissimi. ff. qui facti cog. & l. ea quidem. C. de offi-  
c. Dicitur dicitur, deest in antiquis, vide l. actor. C. de probato. s. q.  
ult. actor. & ea. quoniam. ff. de probat. d. ergo. c. Vox memo-  
rati, deest in antiquis.



tas, nobis cum sigillo pendente, literas presentavit, per quas idem  
 canonici significabant, quod predictus legatus pecunia corruptus  
 iniquam sententiam protulisset. Addebant etiam quod Magis-  
 trum civis pariter juraverant, quod nunquam eum reciperent in Ar-  
 chiepiscopatum, & quod universi clerici pauci exceptis suis fratribus  
 electi. Cum autem super his, capissimus dilectus cum fratribus  
 nostris, electi Archiepiscopi duo videbantur ob stare, videbatur  
 quod a paucissimis, & post interpositam app. ad sed. Apostol. a se-  
 ipso dicebatur electus. Nam cum postulat V. Vermaesens. Episcopi  
 fuit praecautus app. ratione quassata, Archiepiscopi electio debebat  
 etiam ex eadem causa cassari. Sed contra fuit superius est ex-  
 pressum, quod qui ante in appellationem delinquerat, appellationem  
 contra eundem Archiepiscopum non poterat allegare. Potebat quo-  
 que dici, quod est post appellationem, non tamen contra formam  
 appellationis fuisse electus Archiepiscopus sine dilectis, cum appel-  
 leverit sub hac forma, ne canonici Maguntia residentes, sine ipso  
 ac factis suis haberent in electione processum: nec nocet quod post  
 ex parte altera replicari, quia nec ipsi nec socii sui debebant pro-  
 cedere sine ipso: quia ipsi app. apud nos interpositam contemnen-  
 do, reddiderant se indignos, & abusi fuerant iure suo. Vnde cum  
 in Lateranen. concilio de his qui quasdam personas inibitus eli-  
 gunt, sit statutum, ut eligendi tunc potestare privatos & ab eccle-  
 siastica beneficiis irremovendo se suspensas, illi pro longe mas-  
 teri delicti tanquam indigni ab electionis potestate cadentibus, penes  
 eundem ac factis suis tantum ius remanserit eligendi, quare si  
 multo pauciores in ipsum, quam in alium convenserint, intelli-  
 gendum est tamen, quod omnes qui tunc eligere poterant, elegerunt  
 eundem.]

[ 4 Quomodo admodum ex ipsorum ad nos directis literis con-  
 probatur, qui fecerit ad eundem legatum accessit, & ad propria re-  
 vocavit, cum & ipse legatus paratus fuerit securitatem omnino-  
 dam providere. Nec electi quod idem nuncius dicitur appellasse,  
 cum appellationi renuntiaverit, & in commissionem nostram, quam  
 pars reportavit utroque, oblatulum fuisse appellationis rematum.  
 Sed nec apparebat etiam quod contra factum legati aliquid postea ob-  
 jicere ac probare, cum non procurator sufficiens, sed simplex ad nos  
 contra eundem Archiepiscopum fuisse nunc ius designatus.]

CAP. XXIV.

Sufficit electio ad obtinendum, docere eligentem fuisse in quasi pas-  
 sione tempore electionis, licet non probet, quod proprietatis iure eli-  
 gendi ad illum pertinet.

Idem clericis sancti Agathe.

Verelam a, quam G. tituli sancti Vitalis Presby-  
 teri Cardin. per Oeconomum ecclesie vestre, cuius  
 idem Cardin. est gubernator, contra P. Presbyterum  
 ecclesie sancti Salvatoris, super ecclesia ipsa proposuit,  
 C. b. Papa p. n. nobis in minori officio constitutus au-  
 diendam commisit. Petebat igitur Oeconomus prae-  
 tiam P. ab ecclesia sancti Salvatoris (quam in prajudicium  
 vestre ecclesie, ac injuriam cardinalis predicti occu-  
 pare prae sumperat) removeri, cum ipsa ecclesia pertine-  
 at ad sancti Agathe ecclesiam pleno jure, petens pensio-  
 nem sexdecim denariorum Papien. debitam ecclesie san-  
 cte Agathe, pro eadem ecclesia de thermis sibi restitui,  
 de novo substractam. Pradictus vero P. respondebat,  
 quod ipse nullam injuriam irrogaverat cardinali, nec in  
 prajudicium ecclesie vestre receperat dictam ecclesiam,  
 cum hac ad illam nullo jure pertineat, nec aliquam sibi  
 reddere pensioem e debeat: sed ipse per electionem  
 populi, ad quem de antiqua consuetudine d. pertinet  
 electio, & cardinali sancte Sufanna (cui eadem ecclesia  
 tanquam capella suo titulo, in spiritualibus est subje-  
 cta) canonicè fuerat institutus: [ 1 & infra. ] Nos igitur

a Cap. 9. eod. tit. in 3. compil. & pro intellectu vide Matheum de  
 Aff. de i. 393. b Celestinus Papa praedec. noster. c al. debebat.  
 d vide l. 2. & ibi Bart. C. qui sit long. cons. & in aucten. hoc ius  
 portetiam. C. de fac. eod. gl. in l. rem non novam. C. de iud. e Di-  
 str. electio. deest in antiquo cod.

tur rationibus utriusque partis auditis, etiam in  
 impetitione Oeconomi vestri super electione vestra  
 de se facta in ecclesia sancti Salvatoris ablatam  
 & super his praefato Oeconomo silentium demandan-  
 ponendum, cum nobis comiterit, quod populum  
 possessione presentandi clericum exibat, quomodo  
 ipsum Presbyterum ad illam electi, & ecclesia  
 spectat ad titulum sancte Sufanna in spiritualibus  
 jure, salva quaestione super jure patronatus in  
 siam vestram, & populum sepe dixit ecclesiam  
 vatoris. Quia vero fuit liquido comprobatum, quod  
 pensio sexdecim denariorum Papien. monach. ab  
 clericis ecclesie vestrae, pro ecclesia sancti Salvatoris  
 thermis annuatim per multa tempora perlatam  
 novo substracta, vos in eundem situm percipienti-  
 julimodi de ecclesia sancti Salvatoris de thermis  
 siam vestram decernimus reducamus: & ad illam  
 nem pensioem substracte, condemnamus Praedec.  
 antedictum, salva quaestione proprietatis, inter  
 memoratas.

[ 1 Quomodo ad suam assertorem probatum non per  
 toties testes produxisset, nos illis recipimus & exanimam  
 genter, quorum depositionibus publicata distulimus  
 super illis: sed antequam his finalis controversia fore  
 possit, praefatus P. inde detinuit eam, cum  
 bus utraque pars cum instantia postulavit, ut causam  
 dignaretur.]

CAP. XXV.

Elegantem scienter indignum privati sui potestate eligendi  
 donec, qua primo occurrit facienda.

Idem.  
 C. Vm b. Vintonensis ecclesie pastore verum  
 diaconus cum suis favoribus Saluberrimum  
 num, Prior vero & complures ejus praecedentes  
 nemlem in Episcopum elegerunt: & infra. Litem  
 tur omnes in communi de faciendi electione  
 rint, quia tamen nequiverunt esse concordem  
 negotio ad nos habuere recursum, & hi quidem  
 centorem elegerant, adhibebant quod illi, qui  
 elegerant, eligendi erant potestate privati, pro-  
 xime causa, quod hominem non legitime  
 ter eligere praesumpserunt: unde per eundem  
 nense concilium, & eligendi hac vice per eundem  
 statem, & per triennium ecclesiasticis beneficiis  
 debebant. Illi vero taliter respondebat, quod  
 is, quem elegerant, fuisset minus legitime  
 gram tamen Apostolicæ sedis legitime potestate  
 hoc adhibebant se legitime probaturus. Nos  
 tendentes quod d. illi post primam electionem  
 rancillos, ad celebrandam secundam, & qua  
 tum concilii memorati decrevit hujusmodi prae-  
 res una vice duntaxat eligendi potestate privati, po-  
 niam electio quam coram nobis celebrare voluerat  
 jam secunda, sed tertia concurrebat: ad celebrandam  
 censuimus admittendos.

CAP. XXVI.

Elegens scienter indignum in Episcopum, est ab ecclesia  
 beneficiis ecclesie per triennium, nec postea iterum  
 illius eligi, vel adsumi.

Idem Abbati Cisterciensi R. & P. monachi  
 Focui frigidis I.

Per inquisitionem g. quam de mandatis nostris  
 tis super statu Episcopatus & Episcopi & Tituli

a In quibusdam antiquis, de thermis. b cap. 10. in 3. compil.  
 3. compil. c Sub Innocent. III. cap. 21. d. de. de. de. de. de.  
 quod isti qui elegerunt praecedentes post primam, & in  
 l. 2. cum nec. per Bart. ff. de excep. ma. & l. 2. de. de. de. de.  
 f. al. Casteriens. & Joann. frigidis Ap. d. h. 3. in 3. compil.  
 R. al. Thoisianens.

CAP. XXVIII.

Nominatio vel appellatio eius, cuius non interest, electionem non impedit: sed si vocandus contemnitur, eo prosequente contemptum, cassatur electio etiam confirmata, & potest prosequi, nisi consenserit electum: quod potest etiam ex post facto. h. d. usque ad s. Super eo.

Idem I. in sancti Stephani in Calio monte Presbytero cardinali Apostolica sedis legato.

Quod a sicut ex literis tuis: [ 1 & infra. ] Verum cum ex prima electione, quae facta de tribus dicenda videtur potius nominatio, nihil iuris adquisitionem fuerit nominatis, licite procedi potuit ad electionem regulariter celebrandam, praesertim in ecclesia Armachana, cum iuxta b constitutiones canonicas, si fieri potest, in cathedrali ecclesia electio debeat celebrari. Nec appellatio interposita electionem illam potuit impedire, cum in ea nihil attentatum fuerit in praedictum regiae dignitatis: quia non simplex nominatio, sed solennis electio debet Principi praesentari, ut postulationi praesent adensam, etsi secus aliquando per usurpationem aliqui faciant abusive. Si autem Mirindensis Episcopus, & Abbas Mellifontis qui interesse debebant, non contempti fuerunt, sed ad electionem vocati, (si tamen sine periculo potuerint convocari) si nequiverint, siue noluerint ad electionem celebrandam accedere, ipsorum absentia non potuit electionem impedire: [ 2 & infra. ] Quod si eos vocatos non fuisse constiterit, sed contemptos: infirmata erit electio penitus taliter celebrata, nisi postea propter bonum pacis curaverint consentire.

[ 1 Nos igitur litterarum tuarum tenore diligenter inspectis, sex in eis professimus contineri, quorum tria contra praed. Armachanensem electum, & alia tria contra eius electionem facte videntur. Primum nominatio facta de tribus, quoniam in literis tuis aliquoties electionem appellas, contra quam electio veri fuerit, antequam cassaretur, non deturor alia aliquatenus attentari. Secundum appellacionem interpositam, quae si legitima fuit, sequentem electionem iure ponit impedire. Tertium, quia Maden Episcopus & Abbas Mellifontis qui interesse debebant ad electionem minime conveniunt. Unde si contempti fuerint vel ambo vel alter, plus eorum contemptus quam multorum contradictio praedictam electionem debuit impedire. Quartum, quod praefatus Albertus sic electus ante confirmationem obtinens administrare praesumpsit. Quintum, quia in die consecrationis suae ordinem celebravit, cum nondum pallium obtineret. Sextum, dilapidatio, quia tabulam argenteam alienare minime spondavit. ]

[ 2 Quoniam si ad locum illum inter Hibernenses non poterat secure proficisci, nec ceteri ad alium locum inter Anglicos tuto poterant convenire. Si itaque eos vocatos esse constiterit, si vocari abique periculo potuerint, & illos noluisse vel non potuisse ad electionem celebrandam venire, electio non debet irritari. ]

Ceterum cum antequam tu ad partes Hibernicas percessisses, illa fuit electio celebrata, & electus ipse statim capere ministrare, tu facti ad id potes sub dissimulatione transire, cum id fieri iusti de metropolitanis Angliae, Franciae, Alemanniae & aliarum partium romanorum, qui concordantur sunt electi, Romanae scilicet, ecclesiarum utilitate pensata, quia si tanto tempore quousque pisset electus confirmacionis curae pallium a se ap. obtinere regala non reciperet, ecclesia quae interim administratione careret non modicum incureret detrimentum.

Episcopus dum celebratur missa consecrationis suae, vel Archiepiscopus ante receptionem pallium, ordinem conferre non debet, hoc dicit, usque ad vers. quod autem.

Super eo autem quod in die consecrationis suae, antequam missarum solennia finirentur, scolythum ordinavit, pro tali excessu cum corripis & castiges: cum solus Roman. Pontifex (qui ante hymnum angelicum

a Cap. 13. eod. tit. in 3. comp. b 23. dist. cau. in rebus de. rona. & cap. in fronte. 7. de appella.

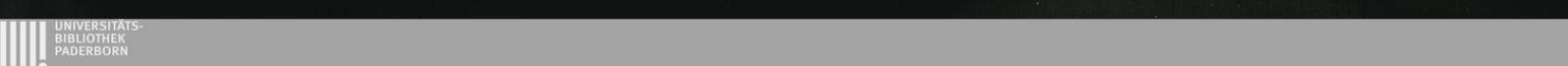
CAP. XXVII.

In non profectus abitur ad regimen ecclesiae regularis, cassatur electio, praesertim in contrarium non obstante. Item Provisi sancti Frigidiani G. & G. b canonicis Lucanenibus.

Quia causam e, quae inter Bonum Presbyterum & Matiam canonicum sancti Petri Lucanenesis veritatis super eo quod dicitur Presbyter Bonus a majori parte canoniconum eiusdem ecclesiae (praedicto B. & quoniam illi contradicentibus) in priorem (sicut dicitur) ad electum, olim vobis duximus committendam: [ 1 & infra. ] Quibus autem multi priores continere d. u. non possunt in ipsa ecclesia, per multa & longa tempora fuerunt non profecti, quia tamen praefatus Presbyter non est profectus observantiam regularem, dubitatis & (a merito) nobis procedere inconsultis. Quia igitur non debemus attendere solummodo, quid factum sit, sed potius quid fit faciendum. Consultationi vestrae caute respondemus, quod cum secundum legem divini, non in bove arandum & asino, nec quisquam debet videri inducere de lana linoque contextam, irritans electionem praedictam, & compellatis praefatum Presbyterum, aliosque clericos non profectos, ut vel beati Augustini regulam in eadem ecclesia constitutam, probentur & servent, aut ipsam ecclesiam omnino dimittant.

[ 1 In fine re litteris vestris accepimus partes citare carissis, etiam mandatum nostrum causam ipsam sine profecto canonico interveniente. Tamen partes essent in vestra praesentia constituta, dicti Presbyteri dicitur non profectus, ut electionem de se factam ad. q. certis confirmare. Sed praefatus Bonus contrarium praesentat: dicit non esse aliquem regimen, crimen ei obicit: quod quia electio ipsius non erat canonice celebrata. Et quia profectus non erat, ipsam esse reas repellendum. Proinde non de finibus nobis esse probatum, nec aliquid contra mandatum nostrum obiectum, nos nos vehementer ipse ecclesia praesentat, in qua constitutus expressum, ut nullus in ea qualibet heretico ab hac epone in priorem, nisi quem fratres communi assensu vel fratrum pari consensu favoris secundum Dei timorem & beati Augustini regulam providenter eligendum. ]

a In fine litterarum. b al. G. & G. al. B. & S. Can. & c. al. Item Act. in s. Frigidiani G. & L. c. Cap. 12. eod. tit. in 3. comp. d. Canon. 122. in. i. ex facto. & verum. cum no. ff. de her. test. & in l. 4. quod dicitur. ff. de aqua quod d. & affi. c. distributa. Decret. 11.



consecratur, & postmodum ipse missarum solemnitas in-  
cipit & praeconsecratur) in die consecrationis suae  
valeat ordines celebrare. Ceteri vero, qui inter epi-  
scopum & Evangelium consecrantur, quia consecrati  
consecrantur principaliter celebrant, nec dividatur mys-  
terium unitatis, non debent tunc ordines celebrare.  
Præterea cum non licet Archiepiscopo sine pallio convo-  
care concilium, consecratos consecrare: multum profre-  
ctio praesumit, qui antequam impetrat pallium, clericos  
ordinare fecerint, cum id non tanquam simplex Episco-  
pus, sed tanquam Archiepiscopus facere videatur.  
Ite vers. non summatur, non propter diversitatem lecturarum,  
tam quia non facit ad titulum. Abb.

Quòd autem tabulam argenteam dicitur vendidisse:  
dummodo ecclesiam Armachanam reddat indemnem,  
a quantum poteris praeferre, cum id de clerici & populi  
processerit voluntate.

CAP. XXIX.

Electio per minorem partem capituli facta, non tenet: nec per sub-  
sequentem consensum ratificari potest, hoc dicit secundum commu-  
nem intellectum.

Idem b. Tola. [Episcopo &] Sogenesi c. de  
Arden. Abb.

**A**uditus & intellectus meritis cause de duabus e-  
lectionibus celebratis in Ecclesia Bajocen. unam  
de e. G. Archidiacon. & alteram de R. Subdiacon. invenimus  
utramque contra formam canonice attentatam. Cum  
enim inquisitis voluntatibus singulorum decanus cum  
paucioribus in ipsum R. & cantor cum pluribus in di-  
ctum G. Archidiacon. convenissent, solo cantore postmo-  
dum quendam alium, videlicet magistrum R. de Alge-  
dis s. nominante: ad n. fuit audi. appellatum, ne de-  
canus, qui primam in electione vocem habebat, ad ele-  
ctionem procederet sine consensu totius capituli, vel  
majoris & senioris partis ipsius. Ipse vero decanus non  
habito consensu majoris partis capituli, sed longè mi-  
noris, subito in electionem prorupit, appellans, ne quis  
contra ipsam aliquid attentaret: quamvis adleveret,  
quòd electioni facta plures alii consenserunt, cum ta-  
men ex post facto nequiverint convalescere, quòd ab in-  
itio non valebat: quoniam electio, quae fuerat irrita i-  
pso iure, per subsequentem consensum (maximè appella-  
tione pendente) non poterat esse rata. Eis ergo ad  
propria recedentibus s. cantor & alii, qui remane-  
bant in capitulo, post illam electionem nondum cassa-  
tam & appel. ad nos interceptam, à nominatione dicti  
Archidiacon. recedentes de novo praefatum Subdiaconum  
eligere praesumpserunt. Nos igitur electionem utramq;  
diximus irritandam.

CAP. XXX.

Partes data compromissarius ad eligendum praelatum, se non in-  
tegra revocari non potest: & definit res esse integra, postquam com-  
promissarius ceperunt habere tractatum.

Idem h. Grandisylva, & Belleparicia Ab-  
batibus.

**I**n causis: [1 & infra.] Cùm in capitulo Tholosani-  
ensis ecclesiae ad tractandum de electione Episcopi  
convenissent, duos elegerunt, ut de eodem capitulo eli-  
gerent electores k. qui praestito iuramento de subfi-...

- a. Veritatem, ut est in vero manuscr. Vaticanae. b. ad. Dolen.  
al. Dolhen. c. Savigno. al. sanguineo. al. Sagocio. al. Sarnagno.  
d. Cap. 14. cod. tit. in 3. comp. e. Innocent. ait ita fuisse in ro-  
stro, nomam de R. Archidiacon. & alteram de magistro R. Subdiacon.  
f. Aldegu. al. Allegiu. g. In Ca. Barbara, redemptibus, siliceo  
ad donum propriam. h. Idem Episcopo Convenarum & Gran-  
disylva. etc. alia, Episcopo & Grandisylva, etc. al. Cadurcensi.  
i. Cap. 15. cod. tit. in 3. comp. k. Iste text. reputatur sing. per Pann.  
hoc in suo effectu.

ruendi Pontificis electione tractare, & in capitulo  
statutum est concessum, ut ille, quem illi con-  
corditer, vel tres ex illis, elegerint, ab eis (si p[ro]  
set idoneus) pro Episcopo sine contradietione  
haberetur: [1 & infra.] Postmodum verò de  
dicitur duobus v. electores electi fuisse, & non  
de electione secessissent in partem, & non  
nam pariter concordare personam, nec se  
runt in Episcopum Convenarum, & deinde  
quam de postulando Episcopo fecerant, capitulo  
carunt: ac reliqui duo subsequenter rertia de  
cis de capitulo, reliquis absentes, elegerunt  
conum Agensem: [1 & infra.] Nunc  
fili Archidiaconi e contrario responderunt, quòd  
dicti v. electores seorsum de electione tractantes  
differrent, ita quòd contentiose voce  
bus, qui remanerant in capitulo, audire fuisse  
tulunt ipsos, propter huiusmodi contentiones  
habentes, ad eos duos de canonice dicitur, ne  
inhibuerunt eis, ex parte nostra, ne ulterius  
cederent: & ita potestatem eligendi, quoniam  
ferant, revocarunt, mandantes eis, ut rediret  
lum, & pariter cum aliis fratribus de electio-  
rent: & huiusmodi revocationi duxerunt  
adhibentes consensum, reliquis tribus non  
centibus ad ipsum capitulum lum rertia de  
ufque ad fores capituli subsecuti, ab eis  
secessissent. Capitulum verò, cum tota  
praesentiam expectabat, subsecuti de,  
pulsari fecerunt, sicut moris est ad  
gandum: & praefatis tribus, cum paucis  
luis, sese contumaciter absentes, praesens  
& seniori parte capituli, elegerunt  
num supradictum: [1 & infra.]

Quia verò postulatio de Episcopo Convenarum  
quae praecesserat, facta erat per eos, in quo  
tulim eligendi transiit postea, pro  
unanimitate de consensu totius capituli  
facta, quam (cum res non esset integra, qua  
tu jam processerant electores) capitulum  
tuit revocare: electionem ipsius Archidiaconus  
mus irritandam. Quocirca mandamus, quatenus  
personam ipsius e. Episcopi utilem & necessariam  
veneritis ad regimen ecclesiae Tholosanae, &  
tam scientia literarum, quam lux conversationis  
emplo ad haereticorum perniciem de Tholosana  
extirpandam d. quae ibi per negligentiam  
miserabiliter & damnablem patit  
transiendi ad ecclesiam Tholosanam, propter  
necessitatem, & eorumdem e. utilitatem, illi  
tribuantur.

[1. Quae ap. se. & infra.] Nonnumquam enim in  
vacante postore duo per discessionem capituli  
Episc. Conventarum, & al. s. R. Archidiacon. Agensem  
d. E. A. canonice S. Laurentii, A. Archidiacon. p[ro]  
ecclesiae S. Stephani Tholosanae, pro parte una  
de Rama & A. fuit usque ad nostrum praesentem  
bus ven. s. m. Alban. Episcopus & al. s. m. d. Mar-  
terum cardinalem de postevomus audirent. Quoniam  
ranus monachi praedicti Episcopi, quib[us]

[2. Statutum etiam fuit expressè, quòd si quatuor  
unam personam convenire non possent, tria ex  
reliquis duo illarum sequi tenerentur aliosq; ex illis  
illam ratam habere.]

[3. Adhaerent in super praedicti & alii nonnulli Episcopi]

a. Quilibet in antiqui. b. s. s. Cadurcensi. al. s. s. s.  
Episcopi electi in nonnullis antiqui. d. Praesens Episcopus  
ra in extirpanda haereticis vestigiis debet. nam in nonnullis  
divino. Altric. trad. de agn. offic. q. 1. causa fuisse postu-  
ciliam Tholosanam, ca. c. al. v. v. v.

forma fuerit eligendi concessa potestas, ut capitulum cum recipere teneretur, quem illi tres ab omnibus, vel majori & saniori parte de gremio ipsius ecclesie nominatum eligent in pastorem: electores ipsi terminis potestatis sibi tradita non servantes, praedictum Archidiaconum eligere praesumpserunt, quem pauci de capitulo nominarunt: unde canonici Morinen. postmodum admittentes, qualiter Archid. electus fuerat memoratus, cum plures essent in eadem ecclesia digniores, ceperunt sepe omnes publice profiteri, quod nullatenus Archidiaconum nominarant: & reputantes se in hac parte delulos, quod super hoc factum fuerat, nostro curaverunt apostulati referre: [c. 7.] Nos vero adtendentes, quia res perniciosa esset exemplo, si per surreptionem astutiam quis ascenderet ad apicem dignitatis: ita diximus providendum, ut praestito a contradictoribus juramento, quod ipsi malitiose contra praefatum electum non moveant quaestionem hujusmodi, praedicti tres electores juramenti vinculo adstringantur dicere veritatem, quot ex canonicis examinationis tempore in praefatum Archidiaconum convenierunt. Et si tres simul, aut duo saltem ex ipsis jurati dixerint majorem canonicorum partem in ipsum Archidiaconum convenisse, vos contradictoribus silentium imponatis, cum contra hoc eorum esset probatio insufficientis, eo quod singuli essent in suis testimoniis a singularibus. Si vero per eorum depositiones constiterit, praedictum Archidiaconum extitisse a paucioribus nominatum: tunc si fuerit sufficienter ostensum, quod illum de gremio ecclesie secundum formam sibi traditam debebant eligere, in quem omnes, vel major & sanior pars capituli conveniret: vos electionem ipsius Archidiaconi omnino cassetis, alioquin, quod de ipso factum est, ratum habentes, contradictores ab ejus impetitione per censuram ecclesiasticam compescatis, praefatum B. praebendam Morinen. ecclesiam spoliantes, qui se ad hanc poenam (si forsitan in probatione defecerit) obligavit. Non obstante, quod super aetate defectum obiectum est contra illum, cum idem canonicus huic objectioni non multum insisterit, & super hoc a metropolitano fuerit iudicatum, cujus sententia in rem transiit iudicatum, cum intra decennium non fuerit provocacione legitima suspensa.

CAP. XXXI. De consecratione potestatis canonice electionis ad solum capitulum...

In ecclesia a Vulterna debito canonice electionis obsequio longo fuisse tempore deficiente, Vulternanus Episcopus, volens ministerium defectum in eadem ecclesia restaurare, canonicos quosdam elegit, & instituit in eadem: quos canonici recipere noluerunt, adferentes, quod talis electio fuerat in eorum praedictum admodum: [c. 1. & 7.] Mandamus quatenus super primo articulo petitionis Episcopi, in quo postulavit, ut in eadem ab injuria, quam eis super electione canonice electionis inferunt, prohiberes: ab injuria ipsius, si istos canonicos abolvere non possent, qui non videntur injuriam facere, qui utitur iure suo, cum per testes longum tempus sit probatum, quod canonice supradicti hoc iure uti fuerint ante, quam Episcopus memoratus. In secundo quoque articulo, quo idem praedictus Episcopus, ut dicti canonici Episcopum ipsum, iure electionis uti libere patenter: abolvere studeas canonicos impeditos, maxime si sit notorium, quod in iustitia generalis consuetudo fervetur, ut in cathedralibus ecclesiis solum capitulum, irrequisito Episcopo, eligendo canonicos habeat facultatem.

CAP. XXXII. Compromissarios tenentur recipere electum a compromissariis...

Compromissarios tenentur recipere electum a compromissariis, si electio iure canonice fuerit, non permissi eam adparat electum. Item Abbas sancti Viti, & decano Parisiensi, & archidiacono R. Decretorum, canonice Morinensi d.

Forma dilecti filii Archidiaconi Morinensis nominatus immissus: [c. 1. & 7.] Ecclesia Morinensi Episcopi solatio deficiente, canonici ejusdem de pastore administratione tractantes, in tres canonicos Morinenses potestatem eligendi Episcopum unanimiter concesserunt, promittentes, ut illum reciperent in pastorem, quem de gremio ipsius ecclesie ducerent eligendum, qui examinationis voluntatibus singulorum, de archidiacono eadem ecclesie in Episcopum elegerunt, hanc potestatem quoque tam electionem, & electi personam examinans, quam etiam super ipsius aetate (de qua auctoritas fuerat ab aliquibus dubitatum) iniquitatem solius veritatem, per sententiam declarando electum ipsum minime sustinere in aetate defectum, electionem factam de ipso solenniter confirmavit: [c. 2. & 7.] Veritas, quae contra electum venerat memoratum, proposita et adverso, quod cum supradictis tribus sub hac

a. De testium singularitate multiplex vide Gravetiarum tract. de antiqu. temp. p. 4. Aude B. Th. 2. 2. q. 7. art. 2. b. Ad idem est notum in l. stipulatio ista. 4. alterius sum nota. D. de verb. obli.

forma fuerit eligendi concessa potestas, ut capitulum cum recipere teneretur, quem illi tres ab omnibus, vel majori & saniori parte de gremio ipsius ecclesie nominatum eligent in pastorem: electores ipsi terminis potestatis sibi tradita non servantes, praedictum Archidiaconum eligere praesumpserunt, quem pauci de capitulo nominarunt: unde canonici Morinen. postmodum admittentes, qualiter Archid. electus fuerat memoratus, cum plures essent in eadem ecclesia digniores, ceperunt sepe omnes publice profiteri, quod nullatenus Archidiaconum nominarant: & reputantes se in hac parte delulos, quod super hoc factum fuerat, nostro curaverunt apostulati referre: [c. 7.] Nos vero adtendentes, quia res perniciosa esset exemplo, si per surreptionem astutiam quis ascenderet ad apicem dignitatis: ita diximus providendum, ut praestito a contradictoribus juramento, quod ipsi malitiose contra praefatum electum non moveant quaestionem hujusmodi, praedicti tres electores juramenti vinculo adstringantur dicere veritatem, quot ex canonicis examinationis tempore in praefatum Archidiaconum convenierunt. Et si tres simul, aut duo saltem ex ipsis jurati dixerint majorem canonicorum partem in ipsum Archidiaconum convenisse, vos contradictoribus silentium imponatis, cum contra hoc eorum esset probatio insufficientis, eo quod singuli essent in suis testimoniis a singularibus. Si vero per eorum depositiones constiterit, praedictum Archidiaconum extitisse a paucioribus nominatum: tunc si fuerit sufficienter ostensum, quod illum de gremio ecclesie secundum formam sibi traditam debebant eligere, in quem omnes, vel major & sanior pars capituli conveniret: vos electionem ipsius Archidiaconi omnino cassetis, alioquin, quod de ipso factum est, ratum habentes, contradictores ab ejus impetitione per censuram ecclesiasticam compescatis, praefatum B. praebendam Morinen. ecclesiam spoliantes, qui se ad hanc poenam (si forsitan in probatione defecerit) obligavit. Non obstante, quod super aetate defectum obiectum est contra illum, cum idem canonicus huic objectioni non multum insisterit, & super hoc a metropolitano fuerit iudicatum, cujus sententia in rem transiit iudicatum, cum intra decennium non fuerit provocacione legitima suspensa.

[ 1. Qui postea regularibus receptis a Rege ad petitionem ipsius capituli a Ven. fr. n. Episcopo Atrabaten. de mandato metropolitano praedicti fuit in Presbyterum ordinatus: & aliquandiu nullo contrahente liberam & pacificam tam in temporalibus quam in spiritualibus administrationem obtinuit in ecclesia Morinensi. Unde procuratores ipsius a nobis humiliter petierunt, ut his qui post hoc omnia invidiosum stitit agerent, contra proprium factum temere veniendo, ad nos super electionem ipsam materiam discordia suscitare praesumpserunt, silentium exponendo, & memoratam electionem suam concederet celebratam & confirmatam solenniter approbaret, et idem facerent manus consecrationis electi exponendi, multorum super hoc. Abbatum & capitulorum civitatis & diocesis Morinensis, sed etiam ab eorum proborum literis nobis presentatis, qui super praemissis veritatis testimonium prohibentes, electum ipsum de literaturis, discretione ac honestate reddiderunt multipliciter apud nos commendatum. Quoniam & electorum ipsorum super hoc nobis literas reulerant, quibus erat de verbo ad verbum, sicut eidem asserunt electores, literarum illarum tenor inferius, qua de potestate ipsi tradit a iure praemissam formam concessit. in capitulo fuerant, & sigillo capituli sigillata.]

[ 2. Vel transmittere, qui eorum nobis solliciti postularunt ut eadem electione quassata faceremus ipsi ecclesie de persona idonea canonice providere, cum sepe omnes canonici Morin.

a. De testium singularitate multiplex vide Gravetiarum tract. de antiqu. temp. p. 4. Aude B. Th. 2. 2. q. 7. art. 2. b. Ad idem est notum in l. stipulatio ista. 4. alterius sum nota. D. de verb. obli.

sicut affirmat, sint parati praestito iuramento firmare, quod praestitum Archidiaconum nunquam in Episcopatu nominant, & legitimum possit ostendi, quod iuxta formam praemissam supra dicti vrbis collata fuerit eligendi auctoritas, ut videlicet de gremio ipsius ecclesiae eligeret eum in quem omnes vel maior & sanior pars capituli consentiret, afferente eodem h. se nihilominus probaturum quod saepe dictus electus pateretur in eate defunctum.]

CAP. XXXIII.

Sex septem compromissarii tres eligunt quartum, & ille constituit, & est idoneus, confirmabitur electio.

Idem episcopo Basoensi.

Ubi in iure peritus exillas, [1 & 7.] Primus & tunc consultationis articulo continetur, quod cuiusdam decano ecclesiae defuncto, eiusdem loci capitulum sub hac forma in 7. ex ipsius canonicis compromisit, ut illum, quem ex se vel aliis de gremio ipsius ecclesiae omnes pariter, vel maior eorum pars nominaret, eundem capitulum reciperet in decanum. Unde cum unus ex illis sepiem a tribus ipsorum, & alius qui non erat de numero eorundem, a tribus aliis in Decanum fuerint nominati, requisisti uter eorum assumi debeat in Decanum. Super quo taliter respondemus, quod is, qui de numero septem a tribus eorum dignoscitur nominatus, iuxta compromissum tenore debet in Decanum assumi, dummodo electioni de se factae consentiat, & aliquod canonicum non obstitat.

[1 Et copiam habeas peritorum, non possimus non mirari, quia super quibusdam iuris articulis nos consulere voluisti, qui nihil ad modicum dubitationis continere noscuntur.]

CAP. XXXIV.

Electio imperatoris spectat ad principes Germanos, tres palatos, & quatuor laicos: & electio facta per eorum maiorem partem, eadem non contemptu, tenet. Et ad Papam spectat electionem examinare, approbare, & inaugurare, consecrare, & coronare, si est dignus, vel rejicere, si est indignus, ut quia sacrilegus, excommunicatus, tyrannus, fanaticus, & hereticus, paganus, perjurus, vel ecclesiae persecutor. Et electio non volentibus eligere, Papa supplet. Et data paritate vocum eligentium, nec accedente maiore concordia, Papa potest gratulari cui vult, hoc dicit notanter iste textus.

Idem duci Caringia. c.

Venerabilem: [1 & 7.] Inter cetera vero [quidam principes] hac praecipue objectione sunt uti, dicentes, quod Apostolice sedis legatus aut electoris gessit, aut cognitoris personam. Si electoris, in messem alienam miserat falcem suam, & electioni se ingerens, principum derogaverat dignitati. Si cognitoris, absente altera partium videtur perperam processisse, cum citata non fuerit, & ideo non debuit contumax se iudicari: g [2 & 7.] Unde illis principibus ius & potestatem eligendi Regem, in Imperatorem postmodum promovendum, recognoscimus, (ut debemus,) ad quos de iure antiqua consuetudine noscitur pertinere, praesertim, cum ad eos ius & potestas huiusmodi ab Apostolica sede pervenerit, quae Romanum Imperium in personam magnifici Caroli a Graecis transiit in Germanos. Sed & principes recognoscere debent, & utique recognoscant, sicut iidem in nostra recognovere praesentia: quod ius & auctoritas examinandi personam electam in Regem, & promovendam ad imperium, ad nos spectat, qui eum inauguramus, consecramus, & coronamus. Est enim regu-

lariter & generaliter observatum, ut ad eam electionem persona pertineat, ad quem imperio maxime spectat. Nunquid enim si principes non solum in electione, sed etiam in concordia sacrilegum quomocunque vel excommunicatum in Regem, tyrannum vel furtivum imperium eligent, aut paganus: nos inaugurare, consecrare, coronare hominem huiusmodi deberemus? Idem modo. Objectioni ergo principum respondentem videmus, quod legatus noster adprobando Regem ad probando ducem, nec electoris gessit personam, quae qui nec fecit aliquem eligi, nec elegit: nec compromissum neutrius electionem, quoad factam electionem confirmandam duxerit, aut etiam infirmam. Quia tunc autem denunciatoris officium Regi deinceps ad eiusdem indignam, & personam Regi deinceps ad eiusdem indignam, quoad impetium obtinendum, non tam studia eligentium, quam propter meritum electionis, quamvis plures ex illis, qui eligunt Regem in Imperatorem promovendum de iure ac de consuetudine, continent potestatem, consentisse perhibetur in electionem, & ex eo quod fautores ducis ab electione abstinuerint, ipsum eligere praesumpserunt, potestatem non tam processisse, cum electioni plures consenserint, quam contraditio multorum obstat: [3 & 7.] Quia tunc non ducem, sed reliquum repugnans in unum namus Regem, iustitia exigente: [4 & 7.] Quia tunc cum in electione vota principum dividuntur, praesentationem & expectationem alteri partium favore minus, maxime postquam a nobis unctio, consecratio coronatio postulantur: iure patet pariter de electione. Numquid enim si principes admoniti & expectati non potuerunt, vel noluerunt, in unum propolium convenire, sedes Apostolice adorarum & defensionem eorumque culpa ipsi redundabit in personam principum, quod cum Lotharius & Conradus in illis sufficere electi, Roma Pontif. Lotharius coronatus imperium obtinuit coronatus, eodem Conrado imperatorem ad eius gratiam redeunt. Eos ipsos tunc commendones, ut a praefato duce, iusto quidem in iudicio reprobato, recedant, & praefato Regi permanere & adherere: nisi tunc demum contra personam vel factum legitimum quid ab eis obijerit, non ostensum: & infra. Sunt enim notoria immunita ducis, scilicet excommunicatio publica, & manifestum, & persecutio divulgata, quam propterea eius & ipse praesumpserunt in Apostolica dem f & alias ecclesiae exerceat. Fuit ergo praed. nost. excommunicationis vinculo innotuit, postmodum recognovit, dum per nuntium Romanae sedis beneficium postulavit: unde patet, quod fuit excommunicatus electus: [5 & 7.] Item contra proprium iuramentum, super quo nec cessavit a sede Apost. requisivit, & ambrosius vito regem ad usurpare praesumpserit, cum super ille iuramentum Romana ecclesia consilii debuisset. Nec videretur nam exculationem ipsius si iuramentum illud debuisse, cum nihilominus super eo nos prius iudicatum debuisset, quam contra ipsum propterea excommunicatus: praesertim illo exemplo, quod cum Guberna- tis Israel per fraudem subripuerunt iuramentum, non tamen cognita fraude, contra illud venire non cessaverunt. Vtrum vero dictum iuramentum sit licitum & illicitum, & ideo servandum, an non servandum, &

a Ca. 11. eod. tit. in 3. compil. b al. Primum signidem. c Vide l. plani. cum gloss. in verb. potest. ff. quod cuiusq. un. d Hoc text. dicitur singul. lo. Andr. in Reg. in toto de reg. iur. in 6. & Pan. hic. quod electus consentiendo electioni de se facta a media parte eligentium, auget numerum & electionem perficit. Adde Paul. Cuspi. consil. 20. l. 2. e al. Zerangia, seu Zerangia, al. Larungia. al. Sarungia. al. Carvibus. f Cap. 19. eod. tit. in 3. compil. g Vide l. properandum. 8. Sin. autem. C. de iud. & l. con- quibusdam exemplar. Nisi iure datum, cum non iure praesertim. f al. deest vox sedem.



cepto hoc electionem hujusmodi nullus fuisse momenti, quasi jus eligendi de voluntate fuisse ad ipsum pro se, prout potuit Archidiaconum innotuerat elegit.]

CAP. XXXVII.

Non monachus in prelatum regularem eligi non potest.

Idem.

Cum ad nostram notitiam pervenisset, quod H. qui se pro Abbate b Lexoviensi gerebat, non fuit ane monachus quam electus: nos attendentes, quod contra regulares traditiones illud fuerat e adentatum, cum nullam spem vel promissionem habens, ut Abbas fiat, debeat monachati, electionem de ipso factam curavimus irritare.

CAP. XXXVIII.

In Abbatem eligi non potest, nisi instructus in regula monachatus.

Idem magistro Ca. Presbytero cardinali sedis Apostolice legato.

Officii tui: dicitur et. Sanè nobis tuis literis intimasti, quod cum monasterium quoddam postquam in medio nationis perverit, pastore caret, monachi de electione Abbatis tractantes, cum non possent sui ordinis idoneam invenire personam, in quendam virum nobilem oculos direxerunt, per quem poterant melius defendari: & patrem adierunt ipsius, humiliter postulantes, quod filium suum induceret, ut habitum susciperet monachalem, nullam patri de ipsius promotione fiduciam tribuentes: & pater ad hoc induxit filium providum & discretum, qui effectus monachus, fuit in Abbatem a electus, cujus electio extitit per rectorem Messanensem Apostolicæ sedis legatum, qui omnibus prædictis interfuit, confirmata. Cum autem idem sit paratus purgare se, quod nulla fuit ad hoc ambitione inductus, postulas edoceri, utrum dictus legatus electionem confirmare vel dispensare potuit, vel quod factum est, stare possit, & utrum electione cassata iterum valeat eligi in Abbatem. Nos autem consultati tuis taliter respondimus, quod cum ex his, que in continenti subsecuta sunt, ostenderetur, quod talis taliter non possit eligi in Abbatem, maxime pro eo, quod antequam esset discipulus, voluit esse magister: electionem illam irritam esse & decrevimus & inanem. Verum postquam fuerit in regula competenter instructus (siurgens necessitas, & evidens utilitas ipsius monasterii postulaverit) purgatione recepta poterit in Abbatem adiri, ne monasterium opprimatur incuribus malignorum.

[Presbyteri laudabilem actionem, cum super illis de quibus dubitas, per nos postulas edoceri.]

CAP. XXXIX.

Electio abbas canonice confirmatur, licet quidam aliquotiens essent minor excommunicatione ligati.

Idem.

Illa quotidiana b instantia, & infirmitas. Quia pro certo didicimus electionem canonicam extitisse, ipsam auctoritate Apostolica duximus confirmandam: suppletur de plenitudine potestatis, si quis in ea & ex eo fuisse defectus, quod quidam interfuerunt electioni ejusdem, qui ex sola participatione in simplicibus excommunicatio: nis laqueum incederunt.

CAP. XL.

Si postulatio cum electione concurrat, & numerus postulantis est duplo major, & postulatus est idoneus, postulatus ad-

a Cap. 3. eod. tit. in 4. compil. b al. Lexovinsi. al. Lexoviensi. al. Lucovino. c in C. Barbatiæ, i. f. f. facta attentatum. d Cap. 4. eod. tit. in 4. compil. e Hic in quibusdam vulgaribus habetur dictio, statim: qua deservit in manus tuas in alio. e. mandatoribus. f al. infirmum. g al. decoratus. h Ca. 1. eod. tit. in 4. compil. i Si quis in eo ex eo fuisse, sic. in C. Barbatiæ, ita. Si quis in ea vel ex ea fuisse, &c.

mittitur, rejecta electione. Si vero dudum & cum numerus postulantis exoraverit, postulatio & electio replicata: & iterum vero sciant, & electus est idoneus, confirmatus est. cum si numerus postulantis non est duplo major: hoc die eligendo secundum quod continet iuxta commone.

Idem magistro Maximo notario regni.

Scriptum a est in Apocal. Iam quod in medio animalia sunt vocata, utinam plena oculis, & alia animalia feras, videlicet s. Eradicis Archiepiscopus, & abbas banus sancti Pauli de Venetiis, sicut per procuratorem postulantis Archiepiscopi, quum eligentem hunc numerum fuit propositum coram nobis: & infra.

Verum quia de his, que per adfectionem præcedentium deducta fuerant, nobis non potuit fieri placere, quomvis super his, que de numero dicta sunt, postulationem, per quoddam instrumentum publicum, secretam sessionem procuratoris adversæ partis in publicâ fuit sed postea revocata, pars altera adferret suam intentionem esse fundatam, causam discretionis in eadem committendam. Per Apostolica scripta mandantes, quatenus super his & aliis iniquis diligenter inquisitionem, de meritis electi & postulati apud Venetias, si fuerint, & diutius conversati. De studio viderentur, & postulantis, & omnibus generatim, causam postulat intrucere apud Constantinopolim, hujusmodi postulatio & electio celebrata. Quæ partes conferunt, procedas hoc modo: ut si mutuo de mutuo convenisse consensu, quod ad electionem Patriarchæ septem admittentur prepositi, & præpositos five per alios, & duo alii ex parte unius, & ceteris conventuales ecclesiis habitis præsentibus, septem prepositis & novem canonicis, quæ quibus nonicos constat in postulatione præfati Archiepiscopi convenisse, duplo majorem facient numerum præfati decem electores plebani: tunc nostra postulatione admittas, nisi probatum fuerit postulat aliqui de eo de canonicis indutis e, quod promotionem ipsam beat impedire: ac (Plebani electione cassata) in Archiepiscopum absolvas à vinculo, quo Eradicis tenetur: cœcedendo ipsum Constantinopolitanæ metropoli ad fidem. Quod si ad faciendum duplo majorem numerum simul omnes prædicti minime d. f. f. si five dignus five indignus fuerit postulans, ad postulationem repullâ) electionem Plebani auctoritate nostra firmas, dummodo nihil obstitit eadem, quod tanto præfatu reddat indignum.

Si vero numerus postulantis inventus fuerit major, quemadmodum prædictum est, & postulatione itulata reperta fuerit indigna, tu tam postulationem quam electionem non differas reprobare. Ad hoc omnes, aut major pars postulantis in quibusdam immabili postulaverint sciant indignum a. & si merito debeant eligendi seu postulandi procedant. Et hoc quoque casu electionem confirmas, si electus persona idonea consisterit celebratum.

CAP. XLII.

Si illi, ad quos spectat electio, negligens aliquem prelatum de re, vel regularem ecclesiam intra tres menses, postquam electionis ordinabit: quod si intra tres menses non fuerit nominè presentetur.

Idem in Concilio generali. C.

a Cap. 6. eod. tit. in 4. compil. Apoc. 4. b Lexovini. c que habet 7. eod. tit. cum. nihil est. d p. p. de l. 2. 6. postulasti. f. de postulatione. f. Latravio. g. h. l. 2. c. III. c. 22.

pro defectu a pastoris gregem dominicum lupis rapas irradat, aut in facultatibus suis ecclesia videtur grave dispendium patiatur; volentes in hoc...

CAP. XLIII. In aliquibus de tribus formis hic contentis, scilicet secularis, canonice, & inspiratae, procedi debet ad electionem in ecclesia...

Quia propter diversas electionum formas, quas capitulum invenire conatur, & multa impedimenta periculum & magna pericula imminet ecclesiae vidua...

Quod si electio non valet: nisi forte communiter electio facta non valet: nisi forte communiter electio facta non valet: nisi forte communiter electio facta non valet...

CAP. XLIII. In electione electi de se facta per abusum potestatis secularis, electio non valet ad dignitatem, & electio est nulla.

Idem in eodem. In electione de se facta per abusum potestatis secularis, electio non valet ad dignitatem, & electio est nulla.

Idem in eodem. In electione de se facta per abusum potestatis secularis, electio non valet ad dignitatem, & electio est nulla.

canonicam libertatem, & electionis commodo careat, & ineligibilis fiat, nec absque dispensatione ad aliquam valeat a eligi (dignitatem.) Qui vero electionem hujusmodi, quamvis iure irritam esse censens, presumpserint celebrare, ab officio & beneficiis penitus suspendantur per triennium, eligendi tunc potestate privati.

CAP. XLIV. Si praelatus per negligentiam confirmavit indignum electum ad regimen animarum, perdit potestatem confirmandi primum successorem, & a perceptione proprii beneficii suspenditur, & promotus deicitur.

Idem in eodem. b. Nihil est quod ecclesiae Dei magis officiat, quam quod indigni assumantur praelati ad regimen animarum. Volentes igitur huic muniti habere necessarium...

Episcopi quoque tales ad sacros ordines & ecclesiasticas dignitates promovere procurent, qui commissum sibi officium digne valeant adimplere, si & ipsi canonicam cupiunt effugere ultionem.

CAP. XLV. Expensae necessariae quae fiunt capitulum pro electione praelati, de bonis praelaturae debent fieri, vel reddi.

Honorius III. Cap. Constantinop. Praterita: [i & infra.] Praesentium auctoritate statuimus, ut expensae necessariae, quas capitulum a possit. b in eod. conc. Lat. sub Innoc. III. cap. 26. c Ca. 27. eo. tit. in 4. compil. vide conc. Trident. sess. 6. c. 1. & sess. 7. de reform. c. 3. & sess. 23. de reform. c. 1. Adde Alphonsum Castrium, lib. 3. de iusta haeret. pun. c. 5. d vide l. si constat. & Bart. ff. de appell. & in c. cum super. in gl. 2. j. de causa poss. & propr. e dignum. f vide l. servus. C. ad leg. Jul. de vi. & l. numero de impo. ad fin. G. de Epis. aud. g al. super electionis processu.



Constantinopolitanum, vel ejus nuntii vacante sede pro electionis negotio fecerint, de bonis patriarchatus fiant totaliter, vel a reddantur: Dummodo ipsi bona decedentis Patriarchae non occupent vel usurpent.

[ 1 Litu vel contentioni decisa materia, futuris litigiis occasio amputetur.]

CAP. XLVI.

Electio post collationem ex intervallo celebrata, non valet, b. d. secundum opinionem magis communem.

Idem electio (Lugdunensis)

Quondam (Lugdunensis) Archiepiscopi cessionem, vota canonicorum Lugdunensium in te tunc ipsorum propositum concorditer convenissent: Quia tandem examinatum (sicut deceit) processu electionis tuae, invenimus eam post publicationem consensuum, & collationis tractatum, aliquandiu fuisse protractam, assensumque tuum prius, quam electus fueris requisitum: electionem b eandem (ex ipsius duntaxat inordinato processu) & justitia cassavimus exigente.

CAP. XLVII.

Monachus unius monasterii alterius factus Abbas, in electione Abbatis prioris monasterii vocem non habet, etiamsi tale jus ab Abbate & monachis prioris monasterii sibi fuit reservatum.

Idem Eboracensis prioris, & magistro Guadeni de Canopi, d.

Constitutum in presentia nostra procuratoribus sancti Taurini (= Eboracens.) & sancti Leofredi de cruce, Abbatum [ 1 & 2 s. d. ] Cum autem procuratores ipsorum Abbatum jussu essent exprimere, quo jure ipsi Abbates deberent electioni Abbatis Fustani, f. monasterii interesse: responderunt, quod olim cum assumerentur in suorum & monasteriorum Abbates, fuit specialiter indulgum eis ab Abbate & conventu monasterii Fulcani ut haberent vocem in capitulo eorumdem. Nos autem rationem hujusmodi frivolam reputantes, super hoc perpetuum silentium imponimus g. Abbaibus supradictis.

[ 1 Et monasterii Fuscane, del. f. n. d. it. 55. lo. & Pauli Presbyterum Cardinalem dedimus auditorem, eorum quo proposuerunt procuratores predictorum Abbatum, quod vacante praefato monasterio, quod immediate ad Romanam ecclesiam pertinet, monachi ejusdem loci contemptis praefatis Abbatibus, qui commode poterant & debebant de jure vocari, ad electionem Abbatis temere procedentes, Eribardum quondam Abbatem S. Vindoci ad ejusdem regimen minus idoneum eligere praesumpserunt, quare patebant electionem ejusmodi penitus irritari.]

CAP. XLVIII.

Electio debet fieri verbo, & de illo, in quo consenserit major pars capituli, & non respectu aborum partium.

Idem Romanensis capituli.

Ecclesia vestra delituit in pastore, & vobis vestris, quam de futura praesentia habereis successione tractatum, in diversis b divinis, quidam in Thomam, quidam in cancellarium, & quidam singulares in singulares personas ejusdem ecclesiae consensistis.

Verum cum super his in nostra & nostrorum fratrum praesentia multa fuissent hinc inde proposita, invenimus quod illi, qui sua in Thomam desideria dirigebant, licet majorem partem faceret partium comparatione minorum b, non tamen ad majorem partem capituli

a & b al. suam. c vnde aut. de hared. & Fal. s. in ordinatum. coll. l. & 7. q. 1. nihil. d Eboracensi prioris & magistro G. de Canabul. al. prioris S. Barbara. e Eboracensi. f al. Fuscantensi. g impossuimus. h ut si verba gratis, cum xii. canonici essent, quibus non inveniunt Thomam, quatuor cancellarium, & tres alii aliostreri. i glan. l. null. & l. plane. D. quod cujusvis non. facti. l. quod major. D. ad minoris.

pervenerunt. Consideramus nihilominus, quod post publicationem consensuum, & collationem collationis electionem nullas habuimus esse processus, quoniam reportationis solemnitas etiam post appellationem ipsam fuerit subsecuta, quam pro appellatione nec debet nec etiam expedire haberi. Unde quod factum est, b. Prædicto, cassavimus, petitione consensuum in cancellarium non admisi.

CAP. XLIX.

Non profectus in Abbatem eligimus pariter.

Gregorius IX.

Uim in magistrum adsumi non debent, qui discipuli non adsumpti, nec sit pariter utriusque subesse non novit: nos intellecto per te, quod in quodam regularibus domibus jure tibi directum, sicut sunt quidam in Abbatibus non profecti ordinem adsumpti: Mandamus, quatenus cum Abbatibus non debeant, qui per professionem monachi & regulares canonici non fuerint, ad motionem eorum tales inveneris (sublato appellationis impediunt) cedas.

CAP. L.

Electio facta a non majori parte capituli, & consensu non valet.

Idem Comanen. capituli.

Umana ecclesia postiora solatio destituta, & gratis die ad celebrandum electionem pariter, praesentes erant de Comanis canonicis, & tribus abbatibus, qui vocem in electione habere noluerunt, & clerici civitatis electione se debere intercedere, sub hujusmodi profectione admitti fuerunt, & eorum, qui non deberent interesse de jure, & consuetudine non valeret. Tandem praemissis praesentibus Archidiaconum & generalis scrutinio, vii de canonicis, & b. b. b. batum, vi. capellani, & novem clerici in quatuordecim Archidiaconum conveniunt: novem quatuordecim de Abbatibus, uno capellano, & xi. clericis in ecclesiae Archidiaconum dignitibus vota sua d. Cum decem & octo fuerint canonici, non abbatibus, & xiv. capellani, & novem clerici, & novem ad majorem partem totius capituli generaliter probatum fuerat, quod clerici admitti deberent, quod capellani admitti fuerint de consuetudine, & jure. nam etiam capellani & clerici electionibus non interfuerunt, & scrutatores debent electionem non tamen inquisita vota sua fuisset, vel ipsi allegasse probatur: sed & d. si inquisita fuisset vota, vel elegissent, per hoc tamen non constitit in eis de peccato petere, vel ex consuetudine jam praescripta. Vnde electiones ipsas praesumptas etiam contra formam electionis generalis, cum collatio omnia fuerit, quae post electionem scrutini fieri debuisse, de fratre nostro consilio sententialiter duximus irritandas, electionem vice-eligendi potestate privantes.

CAP. LI.

Per compositionem factam cum praesenti & capituli, non eligendi competeret laico, etiam patrono in ecclesia cathedrali.

Idem. Abbat. Clunacensis.

Sancti Romana ecclesia, & sancti Pauli propositi in nostra presentia, quod super electione prioris monasterii sancti Pancratii ad Clunacensem ecclesiam pertinentis cum comite de Ventania &

a vel. b Lateranensis sub Innocentio III. ad. c. multu. imprefecti deest vox, dicitur, quoniam eorum magister, g. nostri glossa. d. al. sed & si inquisita fuisset vota, c. vox, Romana, deest in pluribus manusc. f. in pro. mansi. In nostro sano prep. pref. g. al. Valentina, & d. ma.



UNIVERSITÄTS- BIBLIOTHEK PADERBORN

nono priore, quidam predecessor tuus de consensu capi-  
tuli sui compositionem quandam inivit juri contra-  
re 4. & ecclesia ipsi damnosa; videlicet ut in o-  
ratione sit ipse comitis adsumere ad prioratum dicti  
monasterii (Cluniacensis, & de Charitate prioribus totius Clunia-  
cie exceptis) unum de duobus melioribus totius Clunia-  
cie ordinis, quos Abbas duxerit nominandos: & in-  
de. Avenionenses itaque, quod jus eligendi in collegia-  
to ecclesia non vult in laicum, & ideo id esse pernicio-  
sum exemplo, & redundare in dispendium ecclesia-  
re: volumus ut dictum prioratum liberè pos-  
sit sine oblatione compositione ipsa) sicut alios prioratus  
quos iudicis ordinare, denunciando e ordinacionem  
illam patrono, ut suum si voluerit honestè d im-  
petret adfinitum.

CAP. LII.

Si quodam mandatur habentibus eligere, quod eligant cum  
consensu capituli ad quos consistunt provident: eligentes debent  
sibi illam observare in tractatu huiusmodi & congruo tempore exspe-  
rare: alia electio non tenet.

Item de cano & cap. Sancti Joannis & sancti Stepha-  
ni Bismuntini.  
Cum in veteri lege: & infra. Porro jam dudum vo-  
lentes in mandatis, ut intra quadraginta dies  
post electionem litterarum nostrarum cum consilio  
suis hinc & Monasterii Abbatis, & fratris S. de  
villis predictarum, eligeretis personam idoneam ca-  
pitulo in pastorem: alioquin dicti consilarii vobis de-  
finitio provident. Verum die ad eligendum  
peracta, & ex vobis potestatem eligendi dedistis, usque  
ad electionem consensu candelæ, quæ ibidem ac-  
cenditur, duraturam. Tandem cum electores hujus-  
modi convenissent in predictum Abbatem sancti Beni-  
gii, & super hoc sociorum ejus consilium requisissent:  
proponente uno ex illis quod deliberato consilio respon-  
derent, & differrentibus eis festinanter dare responsum,  
peracta electores (cum candelæ ipsa deficeret) non ex-  
spectantes consilio, dictum Abbatem in Bismun-  
tino Archiepiscopum elegerunt: & infra. Relato ergo  
ad nos litterarum sedem negotio, Archiepiscopo Vinen. &  
Abbate de Firmate s injunximus, ut si constaret ab  
electis electores de electione tractatum fuisse habi-  
tum, & in mandatis electionis g predictorum consilium  
requisitum, electionem ipsius Abbatis (si persona esse  
haberet) confirmarent. Quod si in tractatu electionis  
non fuisset illorum consilium requisitum licet postea re-  
quisitum fuerit non competenti tempore, nec etiam ex-  
positum responsum ipsorum, aut non esset idoneus idem  
Abbas, quod de ipso factum erat, tanquam invalidum ir-  
rogaret: & infra. Cum autem compertum non fuerit  
competenti tempore requisitum consilium de persona  
predicti Abbatis, & quando extitit requisitum, non fuit  
expositum responsum, nisi modico tempore, nec debeat  
illam impetrari, quod in tantum illi sibi tempus ardeat  
de electionem Abbatis ipsius, non personæ, sed ele-  
ctionis visio, duximus irritandam.

CAP. LIII.

Si non per capitulum fuerit electus indignum, valet electio ad  
quod a magno priore etiam ex eodem scripturis facta hoc dicit, se-  
cundum veterem mandatum & infrascriptum.

Item Episcopo Silvanestren.  
Gregorio Nivernensi, capitulo ad electionem fu-  
turam predicti sui: in Decanum, & xvii. (computato  
a Later. conc. sub Innoc. III. c. 26. b infirmitas. c Pa-  
risiensis. d sub Innoc. III. c. 29. cavetur ne ullus habeat duo benefi-  
cia cum cura annexa. e al. omisso. f al. detinebat.  
g confiteretur. h al. visus. i vid. l. liberto. §. fin. ff. de  
negot. gest.

procuratore cujusdam absentis) in cantorem ipsius eccle-  
sie conveniant: qui cum plures in eum, & pauciores in  
alium sua desideria direxerint, a parte sua electus extitit  
in pastorem ecclesie Nivernensi. Postmodum credente  
parte decani, quod alii plurimum deliquissent eligendo  
personam scientia literalis expertem, propter quod illis  
secundum statuta Lateranen. a concilii ipso jure eligendi  
potestate privatis, potestas eligendi ad eos extitit devo-  
luta: decanum ipsum, qui in eum sua vota direxerant,  
in suum Episcopum elegerunt ad sedem Apost. appellantes:  
& infra. Reliquis petentibus ut irritate decani elec-  
tionem attentatam a paucioribus, & post aliam non  
castam, ac confirmare reliquam veluti canonicè cele-  
bratam a pluribus de persona idonea dignemur. Nos  
igitur mandamus, quatenus si dictus cantor defectum in  
litteratura non patitur, & alias est idoneus ad regimen pa-  
storale, ipsius electionem procure auctoritate nostra  
(infirmata reliqua) confirmare. Alioquin (ipsius can-  
toris electione irrita nunciata) prænominatum decanum  
(si nihil ei de canonicè obfiteret b flautis) eadem au-  
thoritate prefatas ecclesie memorare.

CAP. LIV.

Idem plures de potestate vel plura beneficia curate sine dispen-  
satione Pape, intelligitibus q. h. d. quod ad titulum.  
Idem Silvanestren. Episcopo, & Jan. de monte  
mirabilis Archidiaconus & succenturi  
Parisien. c

Utrum ecclesia Rothomagen. pastoris solatio desti-  
tuta, contra electionem, quæ in eadem ecclesia fu-  
erat celebrata, Archidiaconus & quidam alii ejusdem eccle-  
siae canonici ad sedem Apost. accesserunt. Disto vero  
Archid. pro se ac parte sua, & G. Archid. procuratore il-  
lorum, qui electionem celebraverant, in nostra presen-  
tia constituti, inter alia, quæ contra electum objecta  
fuerant, Archidiaconus propoluit memoratus, quod idem  
electus post generale d concilium Archidiaconatum  
Ambianens. adeptus, ipsum cum pluribus parochialibus  
ecclesiis, quas ante idem concilium obtinuerat, retine-  
re presumpsit, & eoque dimisso e retinuit ecclesias me-  
moratas. Unde cum in eodem concilio sit statutum, ut  
quicunque receperit aliquod beneficium curam ani-  
marum habens annexam, si prius tale beneficium obti-  
nebat, eo sit ipso jure privatus: & si forte illud retinere  
comenderit, etiam alio spoliatur: predictus electus  
contra hujusmodi veniens statuta, transgressus notam,  
nec non cupiditatis vitium (quod in aliis reprobare de-  
buerat) ex pluralitate beneficiorum incurrit. Et retin-  
endo beneficia, quæ non spectabant ad ipsum, (quum  
post receptionem alterius priora beneficia vacaverint  
ipso jure) rem contreflavit per consequens alienam, &  
sicuturum commisit quodammodo vel rapinam. In sui  
quoque glutiis & multarum animarum dispendium pra-  
dictas parochiales ecclesias f retinebat, cum earum cura,  
quæ jam privatus fuerat ipso jure, ad eum nullatenus  
pertineret: & sic per ipsum eadem anime damna-  
biliter sunt decepta. Verum procurator eorum, qui ele-  
gerant ipsum, est pluralitatem beneficiorum hujusmodi  
coram nobis g profiteretur in jure, per concessionem  
tamen Rothomagen. Archiepiscopi nobis exhibitam, eun-  
dem electum nihil b est multipliciter excusare. Nos  
igitur dictam excusationem, utpote frivolam, nullatenus  
admittentes, vobis dedimus in mandatis, ut si consta-  
ret, quod idem post receptum archidiaconatum predictum, cura  
animarum habentem, prefatas parochiales ecclesias



electionis tempore retineret, nec ostenderet secum per sedem Apostolicam super hoc dispensatum, electionem illius auctoritate Apostolica cassaretis: & infra.

Paribus ergo propter hoc in vestra praesentia constitutis, praesertim quae a iuramento de veritate dicenda, & factis positionibus & responsionibus hinc inde, tandem eodem decano preterito quorundam gravaminum ad nostram audientiam appellante, vos electionem huiusmodi irritatis, eidem ecclesiae de Cenoman. Episcopo providistis: & infra. Licet autem positiones b & responsiones super pluribus articulis factae fuerint coram vobis, quia tamen contestationem litis non invenimus esse factam (cum non per positiones & responsiones ad eas factas e, sed per petitionem in iure propositam & responsionem factam contestatio litis fiat) d eundem processum de fratum nostrorum consilio irritum duximus, quod non erat eius electio irritanda. Lite vero coram nobis legitime contestata, praesertimque de veritate dicenda a partibus iuramento, eidem electus est constituitur se dicta beneficia electionis tempore tenuisse, tamen excusare se super hoc nihilominus e nitetur, quia videlicet dictum Archidiaconum non credebatur curam animarum habere. Sed cum in iure confessus fuerit, quod Archidiaconus Amblen. de consuetudine suscipendi, excommunicatus, & absolytus, presbyteros & pastores, & parochiales ecclesias interdicat, nec non Archidiaconus f visitas, & inquirat, quae videntur inquirenda, & procuraciones ratione visitationis recipit, evidenter apparet, quod curam habet animarum adnexam: quam si etiam non haberet, negare non potest, quin personatus existat, cum idem de personatibus, quod & de beneficiis curam animarum habentibus iudicium sit habendum. Insuper indulgentiam, quam super hoc asserit se habere, invalidam reputavimus, cum in ea falsitatem suggerit, & suppresserit veritatem: qua tacita vel expressa ipsam nullatenus habuisset. Suggestit enim quod praedictas parochiales ecclesias antequam fuisset in Archidiaconum assumptus, canonicè fuerat affectus, cum nullus potuerit plures parochiales ecclesias obtinere, nisi una penderet ex altera, vel unam intitulatam, & alteram g commendatam haberet, unde cum idem utramque illarum intitulatam haberet, ipsas nequivit canonicè habuisse. Item suggerens, quod redditus personatus sui erant tenues & exiles, suppressit, quod alios redditus in pluribus ecclesiis noleatur obtinere. Suppressit etiam, quod plures parochiales ecclesias cum pluribus aliis beneficiis in diversis ecclesiis obtineret: cum intentionis nostrae non fuerit secum in tot beneficiis (praesertim habentibus curam animarum) dispensare, nec intentionis nostrae fuerit aliquid ei de novo concedere, sed ut per indulgentiam posset habita licite retinere: & infra. Tandem cum non restaret, nisi proferenda sententia, idem tam iuri (si quod ei competere videbatur) quam liti cessit h spontanea voluntate, cuius cessionem duximus admittendam.

CAP. LV.

Irrita est electio, quae collatio non praesertat, vel qua facta non est a maiore parte capituli, vel qua non fuit communis.

Idem.

In Genesi legitur: & infra. Cum in concilio i caveatur, ut is collatione habita eligatur, in quem omnes,

a al praesertioj. al & praesertio. b vide l. hares. & sequent. ff. de per. her. l. Gallus. s. & quod si tantum ff. de lib. & posthum. c al habitas. al factus de ff. in manus scripto. d vide l. defensor. s. qui interrogatus. ff. de in. ad. & l. c. de divo. rescri. e al videbatur. f vide concil. Trident. sess. 24. de reforma. cap. 5. g aliam. h vide l. postquam liti. C. de pati. & Bar. in l. qui Roma. s. duo fratres. ff. de verborum obligatio. i Lustraverit sub Innocent. III. cap. 24.

vel major & sanior pars capituli conserat: & si illi maior pars totius capituli non consenserit, quoniam maiorem partem habuit parium comparationem. Nec plene numeri ad numerum, quia ratio est, h. de quibus adversarii referunt quassationem in dolo ne vocem haberent, tractatum non esset, nisi illud sum: nec zeli ad zelum, nec meriti ad meritum facta fuerit. Nec etiam electio communis, quoniam licet in eundem Guil. singulariter fuerint suffragati, non tamen debuit sub eo singulariter sed communis: ne vel idem repeteri videretur, vel sequeretur absurditas, ut tot essent electiones, quod numero eligentes. Nec ex singularibus vel partibus consensus appareret univertalis electio, nisi communis, licet quilibet singularis veritatem capituli partis: quemadmodum ex singularibus propositionibus (licet veris) univertalis propositio non apparet a signum univertale forsit exprimitur. Nec per duo canonici poterant sic excludi, cum pariter electi in canonicatus possessione, vel quasi h. habendo electi in choro, locum in capitulo, legendo & cantando canonici, & ad tractatus a electionis dignitatem natum, quae occurrerunt pro tempore facta, quam canonicus sit vocatus, quoniam sine hoc cum protestatione admittitur: secundum verum dicitur loco, de quo fuerat ad electionem vocatus, in toto regno Francie vocatur abentes de consuetudine ecclesie Galliane. Nos his plenius intelleximus, filio fratrum nostrorum praesertim electionem, contra formam concilii attentatam, deorum tam & inanem.

CAP. LVI.

Non valet electio pontificis per laicos & canonicos, nisi hoc habeat consuetudo. h. d. & quoniam sitis aliter.

Idem Cap. Massana.

Massana e ecclesia pastore d vacante & electio dicto perpetuo prohibemus, ne per laicos & canonicos Pontificis electio praesumatur. Quae si praesumpta fuerit, nullam obtineat firmitatem, obstante contraria consuetudine, quae dicitur contra corruptela. f

CAP. LVII.

Non sufficit ad confirmationem electionis, quod sit iuxta iuri parte capituli, nisi etiam illa pars sit sanior.

Idem Cap. Castellum.

Ecclesia vestra destinata postere conventionem, num abente Guil. qui tunc notum interdictum celebrandum electionem terminum statuitur, vero termino, & Guil. dicto (cum abente electio) vocato, praesertim iuxta formam concilii g praesertim, 14. magistrum G. Presbyterum capituli & canonicum vestrum: & 17. R. Remensis capituli elegerunt, praesertim G. postmodum electionem R. suum praesente consensum. Tandem praesertim bus utriusque partis in no. pra. confirmata, praesertim pro electione dicti R. quod cum in a. ex parte praesertim computato Guil. praesertim, maiorem partem praesertim habebat, & per hoc debebat pars sua praesertim, cum ubi maior numerus est, zelus melior praesertim.

a Vide l. qui habebat. ff. de legat. 2. b vide l. canonici. ff. de elec. c nhas. Massana. d vide concil. Trident. sess. 24. de reforma. cap. 5. e quid f. f. vide l. canonici. ff. de elec. f vide l. canonici. ff. de elec. g in glossa magna collat. 9. h in concilio Innocent. III. cap. 24. i vide l. suo stipulam. s. credendum liti. ff. de verborum obligatio.



DE TRANSLATIONE Episcopi a. TITVLVS VII. I CAP. I.

Patriarcha, qui confirmatum in Archiepiscopatum transferret ad sedem Episcopalem, ab Episcoporum confirmatione suspenditur. In ann. Andr.

Innocentius III. Antiocheno Patriarcha. Un ex illo b generali privilegio, quod beato Petro & per eum ecclesie Roman. Dominus non ster indulgit, canonica postmodum manaverit infirma, contentia majores ecclesie causas ad Apostol. sedem e perferendas, ac per hoc translationes Episcoporum ac sedium mutationes ad summum Apostolicæ sedis Antistitem de jure pertineant, nec super his quicquam præter ejus adensum debeat immutari d. Miratur quod L. (Apamen e) electum in (Tripolitana) ecclesiam transfuisti, & novo quodam mutationis genere parvificasti majorem, & magnum quodammodo minorasti, episcopate Archiepiscopum, imò potius dearchiepiscopate præsumens. Licet enim dictus L. nondum fuisset in Archiepiscopum consecratus, confirmationis tamen munus receperat, & Archiepiscopalia ( quantum ei licuit ) ministrarat, sicut nobis ipsius relatione innotuit, qui Valien. Episcopum f adferuit confirmasse. Ne igitur perpetuandi similia cæteris audacia tribuatur, te ab Episcoporum confirmatione duximus suspendendum g.

CAP. II.

Electus in Episcopos & confirmatus, transferre potest sedes Papa. Idem Decano & capitulo Andegavenfi.

Inter corporalia b & spiritalia eam cognovimus a differentiam, quod corporalia facilius destruantur, quam construantur: spiritalia verò facilius construantur, quam destruantur. Unde juxta canonicas sanctiones Episcopus solus honorem dare potest, solus auferre non potest. Episcopi quoque à metropolitano suis munus consecrationis accipiunt, qui tamen non possunt, nisi per Rom. Pontific. condemnari. Cum ergo fortius sit spirituale vinculum, quam carnale, dubitari non debet: quin omnipotens Deus spirituale conjugium, quod est inter Episcopum & ecclesiam, suo tantum judicio reservaverit dissolvendum, qui dissolutionem & etiam carnalis conjugii, quod est inter virum & feminam, suo tantum judicio reservavit: præcipiens, ut quos Deus conjunxit, homo non separet. Non enim humana, sed potius divina potestate conjugium spirituale dissolvitur, cum per translationem, dispositionem, aut cessionem auctoritate Roman. Pontific. quem constat esse vicarium Iesu Christi, Episcopus ab ecclesia removetur: & idè tria hæc quæ præmissimus, non tam constitutione canonica, quam institutione divina, soli sunt Roman. Pontific. reservata. Sicut autem Episcopus consecratus sine licentia Rom. Pontific. suam non debet ecclesiam derelinquere, sic & electus confirmatus: cum non debeat in dubium revocari, quin post electionem & confirmationem canonicam inter personas eligentium & electi conjugium sit spirituale contractum, cui profectò Episcopus

a In quibusdam antiquis additur, vel electi. b Capit. i. eod. tit. in 3. compil. c Anac. Papa ep. i. Melchior Canus lib. i. de loc. Theolog. d al. attentare. e Paphensem, al. Appantensem. f al. Sivalensem, al. Valensem. g Vide l. i. c. ad leg. liti. rep. & institut. de except. 4. vide. h Cap. 2. eod. tit. in 3. compil. i in vulgato, esse, legitur: sed abest à manuscriptis. k Vide Dom. Sotum in a. Sententiar. distict. 27. quest. i. Art. 4. Martii. cap. 2. l Vide cap. quatuor, de elect. lib. 6. & cap. ut debent, ad fin. 7. de appell.

73. Hæc vero altera electionem eandem multipliciter impugnat, proponens prænominatum R. in state pati defectum, necesse sufficientis scientie ad ecclesiam supra dictam, cum ætatis maturitate, & eminentis scientie præfatus cardinalis existat: & cum electores cardinalis auctoritate præcelleret, habito præferentia respectu ad personam electam, meliorem zelum eos habuisse censetur. Dicebatur præterea, quod consentit. Cui. (quem pars ejusdem R. confitebatur esse contemptum, afferente parte reliqua capitulum contra contemptum, cum non fuerit contentus prædictis in futurum, sed post electionem accesserit admittere nihil valebat: & infra. Denique statutum quod conc. quod electionem decernit invalidam, cum conc. eisdem concilii formam in electione peccatur, non debet ad contemptum, & scilicet, quæ non sunt de forma, referri. Unde quod ibi dicitur, quod aliter electio canonica non valet, ac respicit tantum, quæ attentantia formam concilii memorari: non autem alia, quæ peccantur ibidem, sicut est illud quod prædictis canonibus, qui debent, volunt, & possunt commode inesse, haberi debet in electione processu, ne cetera, quæ super hoc alibi statuta noscuntur, ne cetera, quæ super hoc alibi statuta noscuntur, uno verbo videantur evitari. Neque enim a credendum est, Roman. Pontific. (qui iura tenet) quod alias excogitatum est multa vigilis & inventum b, uno verbo subvertere voluisse. Ne ergo quæ hinc inde fuerit proposita plenius intelligatur (cum ex Lateranens. concilio in ordinationibus ecclesiarum major & sanior pars capituli exigatur, & futurum generalis concilii contineat inter cetera, ut intelligatur, in quem omnes, vel major & sanior pars conserunt) electionem dicti Rom. non personæ, sed potius electionis viri (cum major & sanior pars non consentit in eandem) de fratrum nostrorum consilio duximus immutandam.

CAP. LVIII.

Papalis formatio, non possunt electores variare, sed compelli debent ad collationem & electionem.

Idem. Pollitatio futurio variare nequeunt electores, cum sit factio collatio, & electio celebranda. Ad quod per suspensionem, si oportuerit, compellantur.

CAP. LIX.

Quis dicitur propter simoniam excom. sine culpa electi, non dicitur Episcopus sine com. cassata: scilicet si electus libere resignavit, & simoniam intelligitur glosse 2. in fin.

Idem. Talibus electionem propter simoniam, eo ignorante, & sic ratur non habente commissam, contigerit reprobatur, eo super prelatione c, ad quam taliter fuerit electus, illa vice non potest Episcopus dispensare. Quævis circa eum, qui ignoranter recipit simplex beneficium per simoniacam pravitatem, post liberam resignationem Episcopi dispensatio tolleretur d.

CAP. LX.

Electio impeditur curis tempus, si possunt impedimentum tolli.

Idem. Hæc quibus interdicitur ut absque superioris licentia eligere non presumant, tempus statutum à canone curia, ex quo in mora fuerint licentiam hujusmodi postulandi e.

a al. non curat. b Vide. s. quorum, existant, in prim. & in eod. tit. sine quo, suff. c alios, postulatione. d Vide l. m. l. ad. l. l. l. de iust. & iust. e. Vide l. cum qui est in fin. non glos. magna. & ibi Bar. D. de verborum obli. glos.

